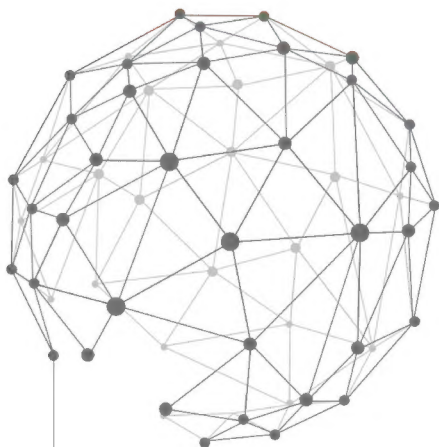

عه‌ل‌باپیر

بخینه‌گرنگه‌کانی ته‌بایی و په‌کریزی سولتانان

2021-1442

ڀڳت پالڻدي مهڪڻهي مائونٽا عهدي ٻاڙيد

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net

English - عربي - گودي

له ٿورو ڪوشش ڪريو ته ڏسو ته ڇا ٿي سگهي ٿو

Stay motivated and you will succeed

ننن هڪدم غير موافق ڪڍڻ لڳو ٿيڻ

عهد ٻاڙيد AliBapir

عهد ٻاڙيد AliBapir

ڪهڙي ڀڳت پالڻدي مهڪڻهي مائونٽا عهدي ٻاڙيد

بڻجيه گرنگهاني

تهبابي ويه ڪريزي مولانا

www.alibapir.com

بنچینه گرنګه کانی ته بایی و یه کړیزی مسولمانان

نووسین: عهلی بابیر

مافی له چاپدانه وهی پارېزراوه بۆ نو سینګه ی ته فسیر

چاپی یه کهم ۱۴۴۲ک - ۲۰۲۱ز

نوسینګه ی ته فسیر

بۆ بلاوکردنه وه

ههولېر- شه قامی 30 مه تری ته نیشت مناره ی چۆلی

+964 750 818 08 66

www.al-tafseer.com

tafseerooffice@yahoo.com

f t g+ y i /TafseerOffice

ئاماده کردنی پېرست - نو سینګه ی ته فسیر

عهلی بابیر (نوسه ر)

بنچینه گرنګه کانی ته بایی و یه کړیزی مسولمانان

۱۱۷ لاپه ره

۱۴ * ۲۱ سم

بابه ت : ئایینی

ISBN : 978-99-22-632-11-7

له بهرئوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشته کان - هه ریمی کوردستان

ژماره سپاردنی (۲۱۹) ی سالی ۲۰۲۰ پێدراوه

"بیروبوچونی ئەم کتیبه، مه رج نیه هه مان بیرو بوچونی نو سینګه ی ته فسیر بئ"

خه تی به رگ : نه وزاد کو یی

دی زاینی ناوه وه : زه رده شت کاوانی

www.alibapir.com

مه وسووعه ی
به ره و باشترتی گه یشتن و پیگه یشتن

- کتبی ۱۱ -

بخینه گرنگهانی
ته بایی و به کربیزی سرلاناان

نووسینی
عهلی باپیر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١- ﴿ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ [النفال]

٢- {عَنْ أَبِي مُوسَى، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «إِنَّ الْمُؤْمِنَ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا» وَشَبَّكَ أَصَابِعَهُ { مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ: الْبُخَارِيُّ: ٢٤٤٦ وَمُسْلِمٌ: ٢٥٨٥.

هه زۆره كۆمهله باریه یهكێك له ههكولهكێن
Stay in touch on social media
 ئێه ههكولهكێن بێر مێواژێك ئهوهستایه

عالی بابیر AliBapir

ههكولهكێن باریه یهكێك بێر مێواژێك ئهوهستایه

archive.org/details/@alibapir

www.alibapir.net
 گۆڤاری - عربي - English

عالی بابیر AliBapir

AliBapir

ههكولهكێن باریه یهكێك بێر مێواژێك ئهوهستایه

له نۆره زوملايەنچەكەن ئەكەلەن

Stay on touch on social media

ئەنە مەنەم بىر مۇتەقەلەمەن ئەكەلەن

رەكەتەندى مەكتەبى مەمۇرىيەتە ئالەمىز

AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net

English - عربي - كوردى

رەكەتەندى مەكتەبى مەمۇرىيەتە ئالەمىز

رەكەتەندى مەكتەبى مەمۇرىيەتە ئالەمىز

AliBapir

رەكەتەندى مەكتەبى مەمۇرىيەتە ئالەمىز

پیشکش بی

به هر كه سيك كه عه قلى هينده فراوانه، جيبى هه موو
ئيسلامى تيدا ده بيتته وه، به هه موو پيكاها ته كانيه وه و، دليشى
هينده گه ورهيه، ده تواني تيكراي مسولماناني خو شبوئ و - له
گوناهو خراپه يان به در - رقى له هيچ كاميان نه بيتته وه، به
سه رجه م مه شره ب و ره وته كانيانه وه.

له ناره كۆمهله ئه پيكاها ته كاميان
هه موو پيكاها ته كانيه وه و، دليشى
هينده گه ورهيه، ده تواني تيكراي
مسولماناني خو شبوئ و - له

علي بابير AliBapir

archive.org/details/@alibapir

علي بابير AliBapir

AliBapir

Google Play App Store

www.alibapir.net

English - عربي - كوردی

پيكاها ته كاميان مسولماناني خو شبوئ و - له

ئالەپپىر مەكتەپى مەكتەپى مەكتەپى مەكتەپى

AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net

English - عربي - كوردى

ئالەپپىر مەكتەپى مەكتەپى مەكتەپى مەكتەپى

AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net

English - عربي - كوردى

ئالەپپىر مەكتەپى مەكتەپى مەكتەپى مەكتەپى

AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net

English - عربي - كوردى

www.alibapir.com

پیشه کی و ریخوشکردن

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهِ
أَنْفُسِنَا، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا
هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا
عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾
آل عمران. ١٠٢

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ النساء. ١

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ ٧٠ ﴿يُصْلِحْ لَكُمْ
أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا
عَظِيمًا﴾ ٧١ ﴿الْأَحْزَاب. ١١﴾

أَمَّا بَعْدُ:

فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كَلَامُ اللَّهِ، وَخَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٍ، وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ، وَكُلُّ
ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ.

خویننه رانی به پړو خو شه ویستم!

ته گهر خه لکی دیکه - نامسولمانان - به هاندهری بهر ژدهندییه
دنیا ییه کانیان هه ولده دن: پیکه وه ته با و یه کرپیز و هاوکاربن، نیمه ی
مسولمان پیش پالنه ری بهر ژدهندییه دنیا ییه کانمان، به هاندهری
نیمایی و مه عنه ویی و دواړو ژبی و، له سه رووی هه موو شیه وه
رازیکردنی خوا سبحانه و تعالی به ره و لای یه کدی په لکیش دهبین و،
له بهر خوا و پا داشت و رده زامه ندییه که ی، یه کدییمان خو شده وی و بو
یه کدی دلسوز و به په رو ش و، به جو ش و خرو شین.

ته وه ی گوتمان، تا ته وه حاله تی ناسایی و سروشتی و چاوه و وانکراوه
لیمان، ته گهر چ پر له ئیسلام تیگه یشتبین و تییدا پیگه یشتبین.

به لئ به پړان!

مسولمانان له هر کات و شوین و، له هر ژینگه و کومه لگایه ک دا بن،
به ته ندازه ی تیگه یشتویی و، پیگه یشتوییان، پیکه وه دوست و نیزی و،
بو یه کدی دلسوز و به په رو ش و، له گه ل یه کدی دا هاوکار و ده ستبارگر
ده بن، له هه موو بواره کانی دینداری و دنیا دارییان دا.

ننجا نیمه له م کتیبه دا که کتیبی یازدهیه می: {مه و سوو عه ی: به ره و
باشتر تیگه یشتن و پیگه یشتن} ده، هه ولمان داوه ته و بنچینه گرنکه
بخهینه روو، که بو: ته بابی و یه کرپیزی مسولمانان و، پاشان:
یه کدنگ و رهنک و سه ننگ بوونیان، پیویستن.

ته ویش له دوو به ش دا:

به شی یه کهم: ده (۱۰) بنهما، وهك بناغهی پیکه وه جوښدانی مسولمانان و هاوکاری پیکه وه کردنیان.^(۱)

به شی دووهم: چوار ټاگاداری له باره ی هه لئس و که وتی راسته وه، له گه ل پرسه خيلافیه کان دا.^(۲)

شتيکی روون و بی چهندو چوونیشه، که هه میشه هیزو پیر له یه کگرتن و هاوکاری پیکه وه کردن دایه و، به ردهوام ناکوکی و لیک جیایی، هوکاری سهره کی فه شل و دۆران بووه، به لام به دنیایی یه کگرتن و پیکه وه ته باو هاوکار بوونیش، ته گهر له سهر بناغیه کی پته وو مه حکه می له یه ک تیگه یشتن و قه ناعه تی هاوبه ش نه بی، نه یه ته دی و ته گهر گریمان بیته دیش ته مهن کورت و که مخایه ن ده بی، هیوادارایشم هم کتیبه به هه ردووک به شه که یه وه رو لیکي باش بگریږي بو زه مینه سازی و ری ته خت و ټاچووخ کردن، بو ته و لیکتیگه یشتن و قه ناعه ته هاوبه شه له نیوان مسولمانانی کدا، که ده یخویننه وه هه زمی ده که ن و کاری پیده که ن.

۲۱ / ره جېب / ۱۴۴۱ ک

۲۰۲۰ / ۳ / ۱۶ ز

(۱) هم به شی یه کهمه هه مان به شی نویه می کتیبی پنجه می (مه وسووعه ی: بیرکردنوه ی نیسلا می له نیوان وه حی و واقع دا) یه، لاپه رده: ۳۰۳-۳۲۴، به ده ستکاریه وه.

(۲) - ته و به شه ش، له به رگی یه که می (مه وسووعه ی: خواپه رستی نیسلا می) وه رگیراوه، لاپه رده: ۱۹۶-۲۴۵، چاپی دووهم/۲۰۰۹ ز، ته ویش به ده ستکاریه وه.

راڱەپالاندى مەكتەپنى مەلۇماتقا ئالدى باپىر

archive.org/details/@alibapir

Alibapir

تەزۋە كۆمەلەپ تەزۋە مەكتەپنى
www.alibapir.net
بىز مەكتەپ بىز مەكتەپ تەزۋە مەكتەپنى

AliBapir/ مەل باپىر

مەل باپىر AliBapir/ مەل باپىر

مەل باپىر مەل باپىر مەل باپىر

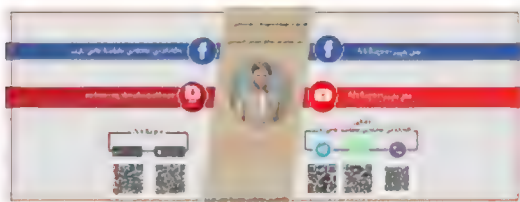

www.alibapir.com

به‌شی یه‌که‌م

ده (۱۰) بنهما، وهک بناغهی پیکهوه
جۆشدانی مسوڵمانان و، هاوکاری
پیکهوه کردنیان

به رایى

به پـزان!

له م به شی یه که مه ی ثم کتیبی یازدهیه مه دا، هه ولده دین تیشک
بخهینه سهر پرسیکی یه کجار گرنګ و هه ستیار، که بریتیه له:
{پایه گرنګه کانی: ته بایی و یه کریزی و هاوکاری: ته وژم و لایه نه
ئیسلامیه کان}.

به لئ ئیمه له م به شه دا باسی شه ده کهین که ثایا: ته وژمه
ئیسلامیه کان و، که سایه تیی و لایه نه ئیسلامیه کان و تیکرای شه
خه لکه ی که له گوړه پانی کاری ئیسلامیدا خومان ددینینه وه،
چون ده توانین پیکه وه ته با بین، یه کریز بین، هاوکار بین، ده ستبارگر
بین بو یه کدی؟!

ئیمه ده (۱۰) بنه مامان له و باره وه باس کردوون، به لام سهره تا و دک
ده ستپیک باسی دوو هوکاره سهره کییه که ی ناته بایی و په رته وازه یی
مسولمانان ده کهین و ده لئین:

ته گهر ته ماشای قورپانی به رزی به پیز بکهین، بومان دهرده که وئ،
که شه ی بوته هوکاری په رته وازه یی و، لیک دابرانی ئوممه تانی
پیشوو، هه روه ها ته زمونه ئیسلامیه کانی رابردوی پاش پیغه مبه ریش
(صلی الله علیه وسلم)، دوو هوکاری بنه رته یی بوون:

یه که م: چاک له ثایین حالی نه بوون.

دووهم: خلتو خال به دل و دهر و نه وه بوون.

که هوکاری یه که میان په یوه ندی به عهقل و هوشی مروقه کانه وه هیه و، هوکاری دووهم په یوه ندی به دل و دروونیا نه وه هیه.

با ته ماشای ئه م سئ کومه له ثایه ته بکهین:

۱- خوا عز وجل له ثایه تی ژماره (۲۱۳) ی سورپتی (البقرة) دا، ده فهرموی:

﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ تَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿۲۱۳﴾﴾ البقرة.

۱۶

واته: مروقایه تی یه کومه ل بوون، خواش پیغه مبه رانی تیډا ناردن، دلخوشکرو ترسینهر بوون و، به حق کتیی له گهل ناردنه خوار، تاكو له نیوان خه لکدا دادوهری بکا، له وهدا که تیډا که وتوونه راجیایی، ئنجا ته نیا ته وانه ی که دوا ی ته ودی به لگه روشنه کانیان بو هاتبوون، به هو ی دستدرژی کړنه سه ری کدی (تیره ی به یه کدی بردن) وده، که وتبوونه راجیایی، خواش ته وانه ی که بر وایان هیئا بوو، له وهدا که تیډا که وتبوونه راجیایی، رینمایي کړن به ردو حق، به مؤله تی خو ی، خواش هر که سئ بیه وئ، دهیخاته سهر راسته شه قام.

براو خوشکانی به ریز! لیره دا ده بینین خوی په روه ردگار هو ی نا کوکی و دو به ره کی له نیوان مروقایه تیډا، ده گیر پته وه بو (بغی) [بغیا بینهم]، یانی: مروقه کان به لگه روشنه کانیان بو هاتوون و

نوقسانییان له پرووی عه قلیی و عیلمیه وه نه بووه، به لام نوقسانیی له دهروونیانه وه بووه، چونکه: (بغی) وهک دوایی باسی دهکەین: بریتیه له سنوور شکاند و ماف پیشیلکردنی یه کدی، که ته وه زیاتر په یوه ندیی به ئیرادهو حاله تی دهروونیی مرؤفه کانه وه ههیه.

۲- له سووره تی (الجاثیه) ئایه ته کانی: (۱۶ و ۱۷) دا، خوا دده فرموی: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الْأُطْيَانِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝١٦ وَعَايَنَاهُمْ بِبَنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًا يَبْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝١٧﴾ الجاثیه.

خوا عز و جل باسی ته زموونی به نی ئیسرائیل دهکات و دده فرموی: ئیمه کتیب و حکمهت و پیغه مبه رایه تیمان به نه وهی ئیسرائیل دابوو، ههروهها له رزقه خویش و بهتامة کان به شمان دابوون و، به سه ر زۆر له جیهانیاندا (جیهانیانی رۆژگاری خویان) به رزمان کردبوونه وه (هه لمان بژاردبوون) ئنجا ته نیا کاتی که زانیاریان بو هات، له باره ی تهو به لگه رۆشنانه وه که پیمان دابوون، که وتنه نا کوکیی و راجیاییه وه، به هو ی سنوور شکینیانیه وه له بهینی خویان دا [هه ندیک (بغی) یان به حه سه د و، هه ندیک به زو لم و، هه ندیک به سنوور شکینی لیکیان داوه ته وه] بیگومان په روهر دگارت له وه دا که تییدا که وتوونه راجیایی، رۆژی قیامهت دادوهرییان له بهیندا دهکات.

۳- ته وهی رابرد به نسهت هو کاره دهروونیه کانه وه بوو: له باره ی کاریگه ریی به هه له له ئیسلام تیگه یشتنیه وه، که په یوه سته به عه قل و هو شه وه، خوا فه رموویه تی:

﴿وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي أَخَذْنَا مِنْهُمُ حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ (١٤) المائدة.

پیشی باسی جووله که کان دهکات، دوابی دده فرموی: هه روده‌ها شه‌وانه‌ش که گوتیان: ئیمه نه‌صرانیین، په‌یمانیکی پته‌ومان لی وەرگرتن، به‌لام به‌شیک له‌ودی پیی ناموژگاریی کرابوون، فره‌امو‌شیان کرد، بویه یه‌کسه‌ر به‌هوی شه‌وده: له‌به‌ینیاندا دوژمنایه‌تی و رق و کینه‌مان په‌یدا کرد، تا‌کو ر‌وژری قیامت، له‌مه‌ودواش خوا هه‌والیان پی ددها، به‌ودی دهیان کرد.

خوا دده فرموی: ﴿فَنَسُوا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾.

واته: له‌شه‌نجامی شه‌ودا که به‌شیک له‌ودی پییان درابوو، فره‌امو‌شیان کرد (به‌شیک له‌تایینه‌که‌یان له‌بیرکرد) یه‌کسه‌ر به‌دوای شه‌ودا [چونکه لی‌ردها (ف) ب‌و به‌دوادا هاتن (تعقیب‌ه) دوژمنایه‌تی و رق و قینمان له‌به‌یندا په‌یدا کردن.

که‌واته: به‌هه‌مان شی‌وده‌ش: له‌شه‌نجامی شه‌ودا که شه‌لی ئیسلام، به‌شیک له‌تایین فره‌امو‌ش ده‌کهن و، به‌شیکی گه‌ورده‌تر ده‌کهن، له‌سه‌ر حیسابی شه‌و به‌شه‌ی که فره‌امو‌شیان کرده، یان چهند به‌شیکی فره‌امو‌ش ده‌کهن، له‌سه‌ر حیسابی شه‌و به‌شانه‌ی دیکه که گه‌ورده‌ریان ده‌کهن: نا‌کو‌کییان له‌به‌یندا په‌یدا ده‌بی.

ئایا ئیستا وانیه؟! ئیستا بۆ وینه: هه رکام له: رهوتی: (سه له فی و سوفی) یه کیان لایه کی گرتوه و، ئهوی دیکهش لایه کی دیکه! یان لایه نه ئیسلامیه کان: یه کی زیاتر جه خت دهکا له سه ره لایه نیک و، ئهوی دیکهش له سه ره لایه نیک دیکه و، سه ره نجام تیک ده گیرین و، هه رکه سه بهشتی خوی هه لده لئ، وهک خواده فه رموی:

﴿كُلَّ حَرْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ (الروم: ۳۲).

واته: هه رکۆمه له ئهوی که بۆخوی له سه ریه تی، پئی دلخۆشه.

ئنجا هه رکامیان ئهوی دیکه، به له دهره وهی بازنه، ده زانی!

که واته: وهک ده بینین: خوی زاناو شارهزا سبحانه و تعالی هوی په رته وازه بوونی ئه هلی ئاین به گشتیی و، به تایبهت جووله که و نه صرانییه گانی، گیراوه ته وه بۆ دوو شتان:

۱- (بغی) [بَغِيًّا يَنْهَهُم]، که هه م له سووره تی (البقرة: ۲۱۳) و، هه م له سووره تی (الجنات: ۱۷) دا هاتوه، (بغی) یانی چی؟!

له (مختار الصحاح) دا هاتوه: {البَغْيُ: التعدِّي و بَغْيٌ عليه: استطال، وبأبه: رمى، وكل مجاوزة وإفراط على المقدار الذي هو حدُّ الشيء، فهو بَغْيٌ}.^(۱)

واته: (بغی) بریتیه له: سنوور شکاندن، (بغی علیه) واته: سنووری به لادا به زاند و، ده ستریزیی کرده سه ری و، هه موو سنوور شکاندیک و هه موو تیپه راندنیک له و ئه ندازه یه که سنووری شته که یه، پئی ده گوتری: (بغی).

له ته فسیره کاندا هندیکیان (بغی)یان به ئیرهیی (حَسَد) لیک داوډته وه و، هندیکیان به رِق لیوونه وه (بُغْض)یان لیکداوډته وه و، هندیکیان به خَو به زلګری (کَبْر)یان لیک داوډته وه، که هه موویان په یوه نندیان به دَل و ددروونه وه هه یه.

۲- (نسیان) (فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا دُكِّرُوا بِهِ)، (نسیان)یش ثاوا پیناسه کراوه: {النسیان: ضد الذكر والحفظ، والنسیان أيضاً: التَّرك} ^(۱).

واته: (نسیان) پیچه وانه ی له بیروون و، پیچه وانه ی له بهر کړنه، هه روه ها (نسیان) بُوَاز لیټنن و ده ستبه ردار بوونی شتیکش به کار دی.

که واته: (بَغِي) په یوه نندی به دَل و ددروونه وه هه یه و، (نسیان)یش په یوه نندی به عه قَل و هو شه وه هه یه، ئنجا ته گهر ته ماشای واقیعی ش بکه بن، هر وای ده بینین، هوکاری سهره کیی ناته بابی و نا کوکیی مسولمانان، یان نه وه یه که دَل و ددروونیان پیکه وه ته وواو نیه، واته: وهک یه که له ئیسلام تیگه یشتوون و بیرو بُوچوونیان وهک یه که، به لَام دَل و ددروونیان پیکه وه ته وواو نیه، ئیره یی (حَسَد)یان هه یه، بوغزیان هه یه، خو به زلګری (کَبْر)یان هه یه، خَو په سندی (عُجْب)یان هه یه.

یا خود له پرووی تیگه یشتن له ئیسلامه وه: یه کیان به شیک و لایه کی گرتوه و، نه وهی دیکه یان به شیک و لایه کی دیکه ی گرتوه، یه کیان ده لئ: ئیسلام ته نیا بریتیه له فلان شت، نه وهی دیکه ش ده لئ: نه خیر، ته نیا بریتیه له فلان شت! ئیدی له نه نجامی نه وه دا، نا کوکیی و دوو به ره کیی په یدا ده بی.

کهواته: له نهجامی چیدا ته بایی پهیدا دهبی؟

له نهجامی نهوودا که:

یه کهم: مسولمانان باش له ئیسلام تیښگه ن.

دووهم: دل و دروونیشیان پاک بی و، بو خوا ساغ بن و، له گهل یه کدا راس ت بن و فیل و غه شیان پیکه وه نه بی.

The collage features a central image of a man in a turban. Surrounding it are various digital links and QR codes:

- Facebook:** AliBapir/ (top right) and AliBapir/ (top left).
- YouTube:** AliBapir/ (middle right).
- Website:** www.alibapir.net (middle left).
- Archive:** archive.org/details/@alibapir (bottom left).
- QR Codes:** Multiple QR codes for mobile access, including one for the website and others for social media.
- Mobile App:** AliBapir app available on Google Play and the App Store.

پایه گرنګه کانی: ته بابی و یه کړیزی و هاوکاری: ته وژم و لایه نه ئیسلامییه کانیش ئه مانه:

ئیتاش با ئه و ده (۱۰) پایه گرنګه ی ته بابی و یه کړیزی و
هاوکاری: ته وژم و لایه نه ئیسلامییه کان، به ریز بخینه روو:

۱- قوول و فراوان تیګه یشتن له ئیسلامی بهرجهسته: له قورټان و
سووننه دا.

۲- دل و ددروون ساغ و سه لامهت بوون.

۳- خو بزارکردن له سیفه ته خراپه کان (التخلية من الرذائل).

۴- خو رازاندنوه به سیفه ته په سنده کان (التَّخْلِيَةُ بِالْفَضَائِل).

۵- عهیب و کهم و کورپی خو دیتن و، دانهینان به چاکه و فه زلی
ئه وانی دیکه دا.

۶- گونجاوی و کرانه وه و ئه ریښی بوون.

۷- له بیانوو نه گه ږان و پاساوو عوزر بو یه کدی هیتانه وه.

۸- رووگه شی (البشاشة).

۹- زمان شیرینی (طیب الکلام).

۱۰- خو پاراستن له زمان به خراپ گه ږان.

۱- قول و فراوان تیگه یشتن، له ئیسلامی به رجه سته له قورپان و سوننه تدا:

به دنیایی ئیسلام ته نیا ته وهیه که له قورپاندایه و، پیغه مبهری خواش (صلی الله علیه وسلم) له میانی رپیازو سوننه تی خۆیدا، به رجه سته و جیبه جیی کردوه، هه میسه که چ فه میی و، ته سک و سه رکیل له ئیسلام حالئ بوون، مایه ی پهرته وازه یی و بهش بهش بوونی مسولمانانه و، قول تیگه یشتیان، مایه ی ته بایی و لیک تیگه یشتن و هاوکاریانه.

باله و باره وه، ته ماشای ئه م دوو ئایه ته بکه یین:

(۱)- خوی به رزو مه زن له سوورپه تی (الأنعام) ئایه تی (۱۵۹) دا ده فره موی:

﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ...﴾

واته: ته وانه ی ئایینه که ی خۆیان یان بهش بهش کردوه و تیدا بوونه تا قم تا قم^(۱)، تو هیچ په یوه ندیت پیانوه نیه.

که ده گونجی ته وه مه بهست پی مسولمانان بی، که ئایینی خۆیان پارچه پارچه و بهش بهش ده کهن، ده شگونجی مه بهست پی هاوبهش بو خوا دانه رده کان بی.

(۲)- له سوورپه تی (الروم) ئایه ته گانی (۳۱ و ۳۲) دا، که به ته ئکید روو له مسولمانان ده کا، ده فره موی:

(۱) { (شِيعَة): کۆی (شِيعَة) یه، شِيعَة: یانی: کۆمهل، که واته: (شِيعَة) یان: دهسته دهسته }.

﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ (۳۱) ﴿مِنَ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ (۳۲) ﴿الروم.

واته: ئەو مسولمانینه! ئێدوش وەك هاوێش بو خوا دانەرەكان مەبن، ئەوانەى ئایینه‌كەى خۆیانیان پارچه پارچه كرد و، تێیدا بوونه دەسته دەسته، هەر كۆمەڵێك بەودى كە لەسەریه‌تى، پێى دلخۆشه.

[ئێدوش وەك ئەوان مەكەن!، سبحة الله! هەرچی خوا لەقورئاندا فەرموویه‌تى: وەك ئەوان مەكەن، وەك هەمووانمان كردودە:

۱- ئیستا لێردا خوا فەرموویه‌تى: وەك ئەو موشریكانە مەكەن، كە ئایینه‌كەى خۆیانیان بەش بەش كردودە و، تێیدا بوونه تاقم تاقم! كەچی وامان كردودە!

۲- لە سوورەتى (الحشر) دا دەفەرموی: ﴿تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ (الحشر: ۱۴).

واته: پێت وایه (جووله‌كه‌كان) پێكه‌وه‌ن، كەچی دلیان جورا و جورە، چونكه كۆمەڵێكى نافامن.

ئنجا ئەودەش بەسەر ئیمه هاتوه! یانی: ئەودى كە پێغه‌مبەر (صلی الله علیه وسلم) هەر زوو هەوالی پێداوه و فەرموویه‌تى: ﴿لَتَتَّبِعَنَّ سَنَنَ مَنْ قَبْلَكُمْ، شَبْرًا بِشِيرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ، حَتَّىٰ لَوْ سَلَكَوا جُحْرَ صَبٍّ لَسَلَكَتُمُوهُ، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ؟ قَالَ: قَمَنَ!﴾ أخرجه أحمد برقم (۱۱۸۱۷)، والبخاري برقم (۳۲۶۹)، ومسلم برقم (۲۶۶۹)، وابن حبان برقم (۶۷۰۳).

واته: به دواى رېبازى ئهوانه ی پیش خوتان دهکون، بست به بست و، گهز به گهز [واته: له شتى بچووک و له شتى گه وردهدا، شوئيان دهکون] ههتا ته گهر چووبنه کونی بزئمژیکهوه، به دواياندا دهچن، گوتيان: مه به سست پي جووله کهو نه صرانييه کانه؟ فهرمووی: نه دی مه به ستم پي کييه؟

له رېوايه تيکی دیکه دا هاتوه، گوتيان: {فارس والروم؟}، قال: {وَمَنْ النَّاسُ إِلَّا أَوْلَئِكَ} أخرجه البخاري: ٦٨٨، گوتيان: فارس و روم؟ فهرمووی: نه دی خه لک ههر تهوان نين؟!

هه لبه ته مسولمانان کاتيک دهکونه شوين ته ملاولا، که له دينه که ی خويان باش حال ی نه بن و، باش پييه وه پابه ند نه بن، ته وکاته دهکونه ژيړ کاريگه ربي ته ملاولا، تنجا ته وه مه لا بيت، بانگه وازکار بي، نووسهر بي، سه روک حيزب بي (هي ئيسلامي) ته ندامي قياده بي، ههرچی بي، ههرکس باش له ديني خوی تينه گهي، دهکويته ژيړ کاريگه ربي خه لکی دیکه، هه لبه ته به هره مه ندبوون له ته زموون و له زانياري به سوودو شتى باشی خه لکی دیکه، ئيسلام فهرمانی پي کردوه، به لام ته وه که تو ناهق (باطل) ی خه لک بينيه شوين حه قی خوت، ته وديه که غه له ته و ناشه رعيبه و، هيچ پاساويکی نيه.

(٣)- هه روه ها خوا له سووره تي (المؤمنون) دا ده فهرموي: ﴿وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ﴾ ٥٢ ﴿فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ ٥٣ ﴿المؤمنون﴾.

دواى ته ودي خوا (عزوجل) باسی ژمارديه که له پيغه مبه ران (عليهم الصلاة والسلام) دهکا، ده فهرموي: ته مه کو مه لي ئيوديه،

یهك كۆمهله، منیش پەرورد گارتانم، هەر پارێز له من بکهن، کهچی (گهله پيشوودکان) ئایینه کهی خۆيانيان له بهینى خۆياندا بهش بهش کرد، [پارچه پارچهيان کرد]^(۱)، هەر کۆمهلهک بهودی که خۆيان لهسهرینى، پى دلهخوشن.

ئىستا تو ته ماشای مسولمانان بکه! له درێژایى و پانایى جیهانى ئىسلامیدا، هەر کۆمهله مسولمانه و خۆيان به شتیکه وه سهرقال کردوه و، به زۆرى وایه لیک دابراون، ئنجا هەر کامیکيان ته نیا حیساب بو خوی دهکا و، وا دهزانى حهق هەر ئه ویه که بو خوی لهسهریه تی، چونکه تیگه یشتیان بو ئىسلام بچووک بوته وه، دلشيان پیکه وه بچووک بوته وه و، حه و سه له یان له گه ل یهك دا که م بوته وه!! به لام به ته کید قوول و فراوان لى تیگه یشتنى ئىسلام، مایه ی ته بابی و یه کریزییه.

بۆیه ش گوتوومانه: پایه ی یه که می ته بابی و هاوکاری و یه کریزی، ته وژم و لایه نه ئىسلامیه کان، بریتییه له قول و فراوان تیگه یشتن، له ئىسلام ته گهر قوول و فراوان له ئىسلام تی بگهین، ئاهه وه به ردی بناغه ی هاوکاری و ته بابییمان.

(۴)- له ئایه تی ژماره (۷) ی سووڤه تی (آل عمران) دا، خوا ی کار به جى رسته یهك ده فهرموى، زۆر جى سهرنجه، نه مبینیه: تو یژده وانی قورئان بو ئه و مه به سته ی ئىستا ده یلم، به به لگه به یهنه وه، به لام پیم وایه زۆر به لگه یه کی گونجا وه:

(۱) (زُبر): کۆی (زَبْرَة) یه، وهك چۆن (قَطْع) کۆی (قِطْعَة) یه.

خوا باسی ته وانه ده کات که به دواي ثايه تي مانا ويکچوو (متشابه) ده که ون، له جياتي ته ودي ثايه ته مو حکه مه کان (مانا روښنه کان) بکه نه ته رازوو، ئنجا له بهر روښنايي ثايه ته مو حکه مه کاندا، له ثايه ته موته شابيهه کان {ثايه ته مانا ليکچوو ده کان}، حالي بن، به پيچه وانه وه: به دواي ثايه ته مانا ويکچوو ده کان ده که ون، ئنجا خوا ده فهرموي:

﴿وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ رَبِّنَا﴾ (آل عمران: ۷).

واته: به لام ته وانه ي به زانياريدا چا ک قول بوونه وه (ورد تيگه يشتون) ده لئین: برو امان پي هيه، هه مووي له لايهن په روهرد گارمانه وديه، يانی: هه م ثايه ته مو حکه مه کان و هه م ثايه ته موته شابيهه کان، دواي خوا ده فهرموي: [وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أَوْلُوا إِلَّا لَبِيبٌ] واته: ته نيا خاوند عه قلانیش په ند ودرده گرن، به دلنیايي خاوند عه قلان ته وانه که به ئیسلام دا قول دېنه وه، ئنجا که پيدا قول بوونه وه، ده لئین: هه مووي له په روهرد گارمانه وديه.

ته ماشا بکه ن! ته گهر ئیمه باش له پرووی قورټان و سوننه ته وه، له ئیسلام تېبگه یین: ئیسلام ییش هه موو شتیک بووناسی (علم الوجود) ه، ته وه که بزانی: تو چی؟ ته م بوونه چیه؟ خاوند هه کی یه؟ بو چی هاتو ته دی؟ ئیمه له کوپوه هاتوین؟ بو کوئی ده چین؟ وه ک ییشتر له کتیبکی سهر به خوئی ته م مه و سوو عه یه دا باس مان کرد.

ئنجا دواي ته وه ئیمان و عه قیده یه، پاشان دواي ته وه: خوا په رستییه، ئنجا دواي ته وه: ته زکیه ی نه فس و ته قوايه و ره وشت و ټاکاری به رزه، ئنجا دواي ته وه: هه لسو که و ته کو مه لایه تیبیه کانه، ئنجا: حوکم و سیاسه ته، لایه نی ئیداره و به رو برونه و، له کاتی پیوستدا: جهنگ و جیهاد و بهر خودان و فیداکاریه.

یانی: کاتیک ته ماشای قورپان و سونهت دهکەین، ئەوانەیان هەموو تێدان، بەلام ئەگەر ئینسان باش لە ئیسلام تێنەگات، لە جیاتی راستە شەقامی شەریعت، ملی باریکە ڕێیەک دەگری! ئنجا لاسایی کردنەوی کوێرانەی پێشینانیش، زۆر گرفتێکی گەورەیه، بۆ وێنە: ئەهلی تەسەووف، خەڵکی خۆیان تەنیا لەسەر هەندی چەمک و بیرۆکەی خۆیان پەرودە دەکەن، هەروەها سەله فیه کانی و... هتد.

هەلبەتە ئەگەر ئیمەش - وەک لایەنە ئیسلامییەکان- لەخۆمان وریا نەبین هەر بەودەردە دەچین، وەک (کۆمەڵی نوور) کە پێشتر باسمان کرد، مامۆستا مەلا سەعیدی نۆرسیی پەحمەتی خواى لیب، لەپۆژگاری خۆیدا هەر دەرفەتی ئەوەندەى بوو، بەرگری لە ئیمان بکا، بەلام تیا ئەوە مانای وایە، هەر لەسەر ئەوەندە بمێنەو؟ یان (مەکتەبی قورپان)ی کاک ئەحمەدی موفتی زاده، لە کوردستانی رۆژھەڵات، کە ئیستا بوونە دوو رەوت و، هەردووکیان رەوتەکی ئیستا بە پەلە یەكەم شیعەرەکانی کاک ئەحمەدیان کردوونە پێبازی خۆیان! دیارە رەوتی کاک حەسەنی ئەمینیی، عەقڵ فراوانتر و تێگەشتووتر و، ئەوانی دیکەش، بێگومان هەر خەڵکیکی باشن، بەلام سەیر ئەوەیە شیعەرەکانی کاک ئەحمەدیانی لەجێی قورپان و سونهت داناون و دەڵێن: ئیمە ریش ناھێڵینەو، لەبەر ئەوەی کاک ئەحمەد ریشی نەبوو! هەروەک کۆمەڵی (نۆرسیی)م بێنیو دەڵێن: ئیمە ریش ناھێڵینەو، لەبەر ئەوەی مامۆستا نۆرسیی ریشی نەبوو! ئاخەر ئەو کە ریشی نەبوو، بەلگە و پاساوی خۆی باسکردو، هەر چەندە من وەک هەندی کەس ریشم نەکردو بە پایەیکە گەورە ئیسلام و، وەک

خوی ته ماشای ده کم، که سونه تی که! به لام ماموستا سه عیدی
نورسپی له ژيان نامه که ی خویدا باس ده کا، دوو پاساو دیستته وه:

یه که م: ده لی: من ته گهر ریشم هه بوایه و، ریشیان به تو بزی پی
تاشیبام، ته حه ممولم نه ده کرد.

دوو ه م: ده لی: ته گهر ریشم هیشتبایه وه، له بهر نه و دی که قوتاییه کانم
زور ده سترگرتوون به رپی بازه که مه وه، ته وانیش ریشیان ده هیشتته وه و،
هه رکه س ریشیشی هه بوایه، له هیچ فرمانگه یه ک و له هیچ
کایه یه کی حکوومی دا بواری پی نه ده درا و، سه رنه جام مه حر ووم
ده بوون و ده خرانه په راویزی کو مه لگاوه.

که هه ردووک پاساو ده کی، رپیان تی ده چی، نجا ته و نه وه پاساویه تی،
ته گهر توش هه مان پاساوت هه بی، و ابکه، به لام ته گهر نه تبی، تو
له پیس ماموستا نورسپی و له پیس کاک ته حه دی موفتی زاده و، پیس
(ابن تیمیة) و پیس: (محمد بن عبدالوهاب) و ... هتد دا، پیغه مبه ری
خوا (صلی الله علیه وسلم) هیه، که سه رمه شقی رها (الأسوة المطلقه)
یه و، ناشلیم ته بو به کر و عومه ر و عوسمان و عه لی، خوا لییان رازی
بی، ده لی م: پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) هیه.

رپوژئی عه بدوللای کور ی عه بباس (رضی الله عنه) له
کور پیکدا باسی شتی کی کرد، گوتی: پیغه مبه ر (صلی الله علیه
وسلم) وای فرمو وه، گوتیان: ته بو به کر وای گوتوه و عومه ر
وای گوتوه! عه بدوللای کور ی عه بباسیش گوتی: هه رچا که
به ردتان به سه ردا نابارن! من ده لی م: پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه

وسلم، ئىۋەش دەلئىن: ئەبوۋبەكر و عومەر^(۱)! چ جاي تۆ لەبەرانبەر
رېيازى پېغەمبەردا (صلى الله عليه وسلم) بائى: كاك تەحمەد،
يان مامۇستا مەلا سەيد، يان فلان كەس، يىگومان ئەو شىيىكى
زۆر يىجى و نامەتتېقىيە!

بەلى ئەگەر ئىنسان چاك ئە نىسلام تىبىگات و، چاك تىيدا قوۋل
يىتەو، ئەو بەردى بناغەى تەبايى بەينى مسولمانانە و، ئەگەر
باش و قوۋل تىبىگەن، ئەو كاتە زۆرلەو دەمەقالى و مەشت و مەرەى
كە دىكەن، ئە ئەنجامى يەك حالى ئەبوۋندا، ئە كۆلىان دەيتەو!

(۱) پروانە: شرح رياض الصالحين، محمد بن صالح العثيمين، ج ۱، ص ۵۴۷.

۲- دل و دهر وون ساغ و سه لامهت بوون:

پایه ی دووهمی ته بایی و یه کپیزی و هاوکاری بهینی ته هلی ئیسلام، تهویه که خاوهنی دل و دهر وونیک ی ساغ و سه لیم بن، یه کهم له بهرام بهر خوادا سب حانه و تعالی، خاوهنی خوا به یه کگرتن (التوحید) بن، ئنجا له گه ل خه لکیشدا به گشتیی و، له گه ل ته هلی ئیسلام دا به تاییهت، خاوهنی دلسوزیی (النصح) بن و، خاوهنی: ساغیی و به تهنگوه بوون و به پهر ووش بوون، بن، خوی پهر ودرد گاریش سه لامهتیی ر وژی دوا یی، به ستوته وه به دلی ساغ و سه لیمه وه، وهك ده فرموی:

﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ﴾ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾ الشعراء.

واته: تهو ر وژی نه سامان نه کوران دادی کهس نادهن، مه گهر که سیك به دلیکی ساغ و سه لیمه وه هاتییته وه لای خوا.

ئینسان ته گهر دل که ی ساغ و سه لیم بوو، بوغزو غه ره زی تیدا نه بوو، خو به زل زانیی (تکبر) تیدا نه بوو، خو په سه ندیی (عجب) ی تیدا نه بوو، خه لك به کهم زانیی، تیدا نه بوو، تهو کاته بابه تییا نه له گه ل شته کان دا مامه له ده کات و گو ی ده گری، وهك چ و ن پی خ و شه خه لك گو ی بو بگری، گو ی شیان بو ده گری و، چ و ن پی خ و شه خه لك حه قی لی وهر بگری، حه قیشیان لی وهر ده گری.

سپیه م: خو بزار کردن له سیفه ته خراپه کان (التخلية من الرذائل):

به ته نکید ته میښ هۆکاریکی زور ګه وره و ګرنګی ته بابی و هاوکاری نیوان ته هلی ئیسلامه، چونکه سیفه ته نرم و په سته دهروونییه کان (الرذائل النفسية) پشکی شیریان هدی له ناته بابی و ناکوکی و دووبه رکییدا، به تاییه سیفه ته کانی: {خو به زلګری، خو په سندی، تیره، رق لی بوونه وه، ره شینی، قسه ره قبی، په ګری، داخوایی، به عه ره بی: {کیر، عجب، حسد، بغض، تشاؤم، فظاظة، تطرف، إنغلاق}، هرکام له و خسله ته نرم و په ستانه، چ جای هه موویان، کاریګه ری زوری هدی که مسولمانان لیک دابیرین و، پیکه وه ګونجاو نه بن و، پیکه وه نه سازین و، سه رنجام: پیکه وه هاوکار و دهستبار ګر نه بن.

۳۲

دتهوانین وهك دوو به لګه ی قورثانیی ثاماره به دوو ثایه تی به پیر بکهین، که یه کیان هۆکاری تیشکانی مسولمانان له جهنګی ئو خوددا دهخاته روو. وهك خوا فهرموویه تی:

{وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُونَهُمْ بِإِذْنِهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَزَّعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِمَّا بَعْدَ مَا أَرْسَلَكُمْ مَا تُحِبُّونَ ۚ مِنْكُمْ مَن يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَن يُرِيدُ الْآخِرَةَ} آل عمران: ۱۵۲.

که وهك دهبینین خوی کارزان هۆکاری تیشکانی مسولمانان له جهنګی ئو خود دا ده ګیر پته وه بو چهند خسله تیکی نرم و په ست:

ترسان و بېهزي، ناکوکي، سهريچي کردن، خوشيستنې دنيا و ته ماغ، دنيا ويستي.

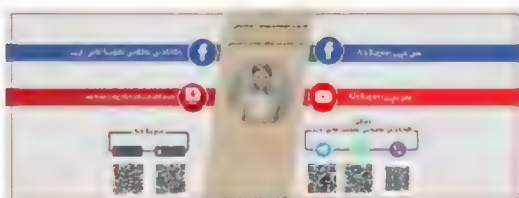
دووه ميشيان باسي هوکاري تيشکاني تيره جووله که پهيمان شکينه کان ده کات:

{لَا يُقْنِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ
بِأَسْهُمٍ بَيْنَهُمْ شَرِيدٌ تَحْشَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ} {١٤} الحشر: ١٤.

لهم نايه ته شدا خواي زانا و شارمزا هوکاري خوړانه گري جووله که کان
له بهرانبهر مسولمانان ده گيريتنه وه يو دوو خه سله تي نرم و په ست.

يه کهم: دل و دروون پيکه وه ساغ نه بوونيان.

دووه م: کهم فامي و نه زانيان.

چوارهم: خو رازاندنه وه به سیفه ته په سنده کان (التحلیة بالفضائل):

خو رازاندنه وهی ته هلی ئیسلام، به تاییه تهی خه لکی نیو ته ور می ئیسلامیی، به خه سلته و ئاکاره جوان و په سنده کان، کاریگه ری زوری هه یه بو یه کریزییان و، ته بابی و هاوکاری نیوانیان، به تاییه ته سیفه ته کانی: {به زهیی، خو به که مگریی، لیژانیی، به ویردان بوون، دلسوزبوون، هاوسه نگ بوون، گه شبینیی، کرانه وه}، به عه ره بیی: {رحمة، تواضع، حکمة، إنصاف، نصح، إعتدال، تفاؤل، إفتتاح}.

هه لبه ته ته وانه ش هه موویان له ته زموونی کردهیدا، ئینسان پیان ده گا، که ته گهر ئینسان له گه ل خه لکی دا: به ره حم بی، خو به که م گر بی (گرفت به زوریی له خو به زلگریی پهیدا دهن) هه روه ها ته گهر ئینسان لیژان بی و، حیکه مه ت و دانایی هه بی، ته گهر به ئینساف بی، ته گهر دلسوز بی، ته گهر هاوسه نگ بی، په ر گیر نه بی و تی نه په ری نی، ته گهر گه شبین بی، ته گهر کراوه بی به رامبه ر به خه لکی مسولمان و نامسولمانیش، ته وکاته ری ته بابی و گونجاوی و هاوکاری پیکه وه کردن و ده ستبار گرتنی له گه ل خه لکی دا بو ته خت و ئاچووغ ده بی و، پیشینان گوته نی: ده بیته تاردی گهنم و، هه موو جوړه نانیککی لی دروست ده بی.

ئنجای یگومان (ته زکیه ی نه فس) که خوی کارزان، کر دوویه ته مایه ی سهر فزایی ره ها، هه ر کام له: بزار کردن له خه سلته ته نرمه کان و، رازاندنه وه به سیفه ته په سنده کان ده گریته خوی: (قد أفلح من زكاهَا) الشمس: ۸، چونکه (زکی) یانی: پاک بوو، گه شه ی کرد، چاک بوو {طهر، نما، صلح}.^(۱)

(۱) المعجم الوسیط، ص ۳۹۶.

بىنچىنەم: عەيىب و كەم و كورپى خۇدبىتن و، دانپىداھىپان بە چاكەو
فەزلى ئەوانى دىكە:

ئىنسان دەبى عەيىب و كەم كورپىيە كانى خۇى بىيىنى، كوردەوارىيى
خۇمان گوتوويانە: ئەگەر پووشكەت لە چاوى خەللكدا بىيىنى،
چىلكەش لە چاوى خۇتدا بىيىنە، ھەلبەتە نە پووشكە دەچىتە
چاوى ئىنسان و نە چىلكەش، بەلام يانى: ئەگەر تۆ عەيىبى
گىچكەت لە خەللك دا بىيىنى، ھى گەورەش لە خۇتدا بىيىنە، خاترى
خۇت مەگرە، كە ئەمىش بەتەككىد ھۆكارىكى گەوردە گرنگى
تەبايى و پىكەو گونجانى لايەن و تەوژمە ئىسلامىيەكانە، ئىنسان
دەبى عەيىب و كەم كورپىيە كانى خۇى بىيىنى و، لەبەرامبەرىشدا
چاكەو فەزلى بەرامبەردەكانىش بىيىنى و، دان بەچاكەكانىيان دا بىيىنى.

سبحان الله! ھەندى كەس دلەكەى واىە (خو بمانپارىزى) وەك
مىشە رەشە، ھەر بەدواى خالى رەشدا دەگەرپى، يانى: كەسىك بىنە
نەوودونۆ (۹۹) سىفەتى باشى تىدابی، يەك عەيىبى ھەبى، بەس
عەيىبەكەى دەبىنى، بەرپىز گىيان! ئەو (۹۹) يەش بىيىنە، عەرەب
دەللىن: {من فضائل الرجال أن تُعَدَّ مَعَايِبُهُمْ} فەزىلەتە بۇ پىاوان
عەيىبەكانىيان بژمىردىن، ئەگەر كەم و كورپىيەكانىيان بژمىردىن، ئەو
فەزىلەتە، بلىى: يەك، دوو، سى، چوار، ئەو چوار عەيىبەى ھەن،
زۆر باشە، ماناى واىە: چاكەشى زۆرن.

ئىنسان ئەگەر چاكەى خەللك بىيىنى و عەيىب و كەم كورپىيەكانى
خۇيشى بىيىنى، زۆر كارىگەرىي ھەيە بۇ تەبايى و بۇ پىكەو

گونجان، نهك به عهكسهوه: تهنیا چاكه ی خوی ببینی و، بهس
عهیبی خهلكی ببینی! به عهكسهوه: عهیبی خوت ببینه، چاكه ی
خهلكیش ببینه، كوردهواریی خومان هه ندی قسه ی زور جوانیان
ههن، دهلین: وا باشه ئینسان ته گهر چاكه ی له گهل خهلكیكدا كرد،
له بیرى بچی، یان دهلین: [چاكه بكهو به ناوی دابده] یانی: با
له بیرت بچیتهوه، بهلام وا باشه ته گهر خراپهت له گهل كردن، له بیرت
نه چی، بهلام به پیچه وانهوه: ته گهر خهلك خراپه یان له گهل كردی، وا
باشه له بیرت بچی، بهس ته گهر چاكه یان له گهل كردی، له بیرت
نه چی.

یانی: چاكه ی خوت له بیر بچی و، خراپه ی خوت له بیر بی و،
چاكه ی خهلكت له بیر بی و، خراپه كه یانت له بیر بچی.

خوای بهرز و مهزن فهرموویه تی:

{... وَلَا تَسْأُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ} البقرة: ۲۳۷

واته: چاكه کاری و به خشش له نیوان خوتان دا له بیر مه كهن،
به دلنیا یی خوا ببینه ری ئه وهیه كه دهیكه ن.

The image displays the Alibapir mobile application interface. At the top, there are social media links for Facebook and YouTube. Below this, it shows the app's availability on the Google Play Store and the Apple App Store. The central part of the interface features a circular profile picture of a woman and the website address www.alibapir.com. At the bottom, there are several QR codes for downloading the app. The interface is in a mix of English and Persian/Urdu script.

شه شه م: گونجاویي و کرانه وه و نه ریښی بوون:

ته ماشا بکه ن! پیغه مبه ری خوا (صلي الله عليه وسلم) چی ده فرموی: {الْمُؤْمِنُ مُؤَلَّفٌ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يُؤْلَفُ} أخرجه أحمد: برقم (۹۱۸۷)، والحاكم برقم (۵۹) وقال: صحيح على شرط الشيخين، والبيهقي برقم (۲۰۸۸۶)، والخطيب (۲۸۸/۸)، وأخرجه أيضا: البيهقي في شعب الإيمان برقم (۸۱۱۹)، قال شعيب الأرنؤوط: إسناده حسن^(۱).

واته: تیماندار پیکه وه گونجینه ره، پیکه وه گری دهره و، هه کسک که نه بتوانی خه لک هوگری خوی بکا، نه هوگری خه لکیش بی، خیری پیوه نیه.

یانی: یان ده بی بتوانی خه لک هوگری خوت بکه ی، که نه وه باشتره، ته گهر نه وه شت له توانادا نه بوو، لانی که م: هوگری خه لک به، نابی ټینسان وه ک به ردی خر بی و نه گونجی.

هه روه ها پیغه مبه ری خوا (صلي الله عليه وسلم) فهرموویه تی: {مَنْ كَانَ هَيِّنًا لِّنَا سَهْلًا قَرِيبًا، حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ} رواه البيهقي في الآداب: ۱۹۲.

واته: هه ر که س هیډی و نهرم و ټاسان و نیزیک بی، خوا له ټاگری دۆزه خ - قه ده غه ی ده کات.

(۱) (مؤلف) یانی: پیکه وه گریډر، (مؤلف) بویه پی ددگوتری: (مؤلف) چونکه: نه و ماناو مبه ستانه پیکه وه گری ددواو، دیانکاته کتیب.

هروه ها فرموده تی: {ألا أخبركم بمن يحرم على النار، أو من تحرم النار عليه؟ تحرم على كل قريب هَيْنَ لَيْنٍ} رواه الترمذي: ۲۴۸۸ والطبرانی: ۱۰۵۷۲ وابن حبان: ۴۷۰، وصححه الألبانی.

واته: پیتان بلیم کی نه ناگر-ی دوزخ- قه ده غه یه، یان ناگر نه کی قه ده غه یه؟! (ناگر) قه ده غه یه نه سر هر بر واداری کی نیزیکی هیمنی نه رم و نیان.

حه و ته م: له بیانوو نه گه پان و، پاساو بو یه کدی هیئانه وه:

ته میس ئاکاریکی زور بهرزو په سه نده، ته گهر بمانه وی به ره و ته بابی و هاوکاری پیکه وه ههنگاو بنیین، ئینسان له یه کدی له بیانوو نه بی، له بیانوو نه گه پری، به لکو به پیچه وانه وه هه ولیدات پاساو و عوزر بو به رامبه ره که ی، بهییتته وه، وهك له م فهرموودیه ی پیغه مبه ری خوا دا (صلی الله علیه وسلم) دیاره: {سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ: أَيُّ الْأَدْيَانِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟! قَالَ: أَحَبُّ الْأَدْيَانِ إِلَى اللَّهِ الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ}، أخرجه أحمد (۲۳۶/۱، رقم: ۲۱۰۷) قال: الهيثمي (۶۰/۱): رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط والبخاري وأخرجه البخاري في الأدب برقم (۲۸۷)، قال شعيب الأرناؤوط: صحيح لغيره.

۳۹

واته: به پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) گوترا: کام دینداری خۆشه ویستتره له لای خوا؟ فهرمووی: دینیکی پاکی لی بورده.

که گوتوو یانه: (أي الأديان) واته: کام جو ره دیندارییه؟ لیتان تیک نه چی، بو نموونه: که ده فهرمووی: (الدِّين: النَّصِيحَةُ) (دين) لیردا به مانای ئیسلام نیه، یانی: دینداری دلسوزیه.

ته گهرنا ئایین و بهرنامه ی راست و په سند له لای خوا له دنیا و دو رۆژدا، ته نیا یه کیکه ته میس ئیسلامه، وهك خوا عز و جل فهرموویه تی:

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ يَكْفُرْ بِإِلَهِاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ ﴿١٩﴾ آل عمران: ۱۹

واته: به د لنيایي نايين (ی راست و ته و او) له لای خوا ته نیا
نیسلامه و هره که سیش جگه نه نیسلام به برنامه یه کی دیکه بخوای،
نیی و هرنه گیرئ و نه دواړو ژدا نه زیانبارانه.

نه راستیی دا لیبوره یی و د لفر اوانی و سینه سافیی، خه سله نیکی
گه وړه و گرنگی مسولمانه تیبه و، هو کاریکي یه کجار کاریگری
ته بایي و یه کرپزی و هاو کاری پیکه وه کردنی مسولمانان به گشتی
و، ته و ژم و لایه نه نیسلامیبه کانه به تایبه ت.

هه شته م: ږو وگه شی: :

پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) دده رموی: { لَا تَحْقِرَنَّ
مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنَّ تَلَقَّى أَحَاكَ بِوَجْهِ طَلْقٍ } أخرجه أحمد برقم
(۲۱۵۵۹)، ومسلم برقم (۲۶۲۶)، والترمذي برقم (۱۸۳۳) وقال: حسن
صحيح، وأخرجه أيضا: ابن حبان برقم (۵۲۳) والبيهقي في شعب الإيمان برقم
(۳۴۶۰).

واته: هیچ شتیک له چاکه به که م مه گره، ته گهر هر ته وندندش
بی، که به ږووی خوش بگه یه برایه که ی خوت.

هه ووه ها خوشکی خوت، زور جار گوتو ومانه: مه جلیسه که مه جلیسی
پیاوان بووه، بویه پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) ته عبیره که ی وا
هیڼاوه، ته گهرنا تو دوتوانی له گهل براو خوشکانی خوتدا ږووت خوش
بی.

ږو وگه شیبی زور کاریگه ربی هه یه به ږیزان! ږهنگه هه موولایه کتان
بزانن که من عاده تم وایه به هر شوینیکدا ږووم، سه لام ده که م، جاده و
شه قام بی، بازگه بی، نیو بازار بی، هر شوینیک بی، هر بزانم
ته وکه سه چاوی لیبه، سلاوی لی ده که م، بیستو ومه که سی و ابووه،
له نه نجامی ته وده دا که سلاوینکی گهرم و گوری به ږوویه کی
خوش و گه شه وه لیکراوه، هه لویستی زور گور اوه، گوتوویه تی: ته و
به ږپرسانه ی خوم که دین به ته نیشتمدا ږت دهن، ده بی خوم لابه دم،
پانم نه که نه وه!

و ەك بىرەدەرىيەكى خۇش بۇتان دەگىر مەوۋە: كاتى خۇى لەو
 ئۆردوگايانەى خوار ەدرەت (زەپايەن و نەصر و بارىكە)، لە
 سالى (۱۹۹۲) دا بوو، جەولەيەكمان كرد، لە يادمە لەيەكى لەو
 ئۆردوگايانە، كۆرۈم ەببوو، كۆرەكە لەمزگەوت بوو، خەلكەكە
 بە گشتىي ەاتبوون، لە ەاتنە دەرەوۋەدا، ئەو كاتەش تەنيا من
 نا، خەلك زۆرى پىلاوى لاستىكى لەپى بوو، گويم لىبوو يەكىك
 كە كادىرى يەكىك لە حىزبە ەلمانىيەكان بوو، تەماشاي كرد:
 داخۇ پىلاوۋەكانم چۆن؟ دوايى گوتى: پىلاوۋەكانى لاستىكە! بەخوا
 ەەرچى گوتوويەتى، ەەمووى راستە!

ەەر كەسە شتىك دەكات بە نىشانە.

۴۲

جارىك بۇيان گىر مەوۋە گوتيان: مامۇستا فلان كەسىك ئاوايەو
 دەلى: زۆر مەحبەبەتم بوى پەيدا بوو، گوتم: لە چى را؟ گوتيان:
 دەلى: رۆژىك بىنيومە لەبەر دەرگاي مالى خۇيان، ەەرەبانەى
 مندالىكى پال پىوۋناوۋە، گوتم: جاروبار ئەو جۆرە ئىشانەش دەكەين!
 مەبەستم ئەوئە پىويستە مۇسۇلمان رۈوگەش و كراوۋە بى، لەگەل
 مال و مندالى خۇى، لەگەل دەرۈ دراوسىي، لەگەل ەەموو كەس دا.
 بەلى، بە كەمى مەگرن: رۈوى خۇش و گەش، زۆر گىرنگە و،
 كارىگەرىي ئەرىنىي لەسەر كەسايەتىي مرۇف و پەيوەندىيەكانى
 ەيە، بەعەكسەوۋەش ەەر راستە: رۈو گرژىي و ترش و تال بوونىش،
 كارىگەرىي نەرىنىي ەەيە.

نۆیه م: زمان شیرینی (طیب الکلام):

۱- خوی پوره ردگار ده فهرموی: ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ (البقرة: ۸۳).

واته: قسه ی باش بو خه لک بکه ن و، له گه ل خه لک دا به گشتیی، قسه تان چاک بی.

ناشکراشه هه رچی که له گه ل خه لک دا به گشتیی پیویست بی، له نیو خۆدا، له نیو بازنه ی ئیسلامییدا، به تایبه تی، پیویستتره، چونکه: (الأقربون أولى بالمعروف)، که نه وه قسه یه کی نه سته ق و حیکمه تیکی به حییه، نه گه رنا نه ئایه ته، نه فهرمووده یه، به لام قسه یه کی جوانه: (ئه وانه ی نزیکترن، شایسته ترن به چاکه له گه لدا کردن).

۲- پیغه مبه ریش (صلی الله علیه وسلم) ده فهرموی: {الْكَلِمَةُ الطَّيْبَةُ صَدَقَةٌ} أخرجه البخاري برقم: (۲۸۲۷)، ومسلم برقم (۱۰۰۹).

واته: قسه ی خۆش چاکه و سه ده قه یه و پاداشتی هه یه.

ئنجا به پیران!

ئه وه ی وا له مروقی مسولمان ده کات: پرووی گه ش و کراوه و، قسه ی په سند و به که لک بی و ته عبیری بهرز و به نه زا که ت بی، بریتیه له وه ی عه قل و هۆشی به زانیاری و تیگه یشتنی راست و دروست هۆشیار بی و، دل و دهروونیشی به نیاز و مه به سستی چاک و خولیای پاک و تهزکیه و ته قوایه کی کاکلدار بیداری، چونکه راست گوتراوه: (دل مه نه جله و زمان که وچه که) ئنجا گۆزه ش چی تیدابی هه ره وه ی لی ده رژی.

دهیه م: خوږپاراستن له زمان به خراپه گهړان:

خوږپاراستن له زمان به خراپه گهړانیش، هوکارنکی زور گرنګه
 بۆ پاراستنی ته بابی و، بگره له دلته پیدابوونی ته بابی و پاراستنی
 یه کړیزی .

۱- پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) دهفهرموی: {لَيْسَ الْمُؤْمِنُ
 بِالطَّعَانِ، وَلَا اللَّعَانِ، وَلَا الْفَاحِشِ، وَلَا الْبَذِيءِ} أخرجه البخاري في الأدب
 المفرد برقم (۳۱۲)، وأحمد برقم (۳۸۳۹)، والترمذي برقم (۱۹۷۷)، وقال:
 حسن غريب، وأبو يعلى برقم (۵۰۸۸)، وابن حبان برقم (۱۹۲)، والطبراني برقم
 (۱۰۴۸۳)، والحاكم برقم (۲۹)، وقال: صحيح على شرط الشيخين، والبيهقي
 في شعب الإيمان برقم (۵۱۴۹)، وقال الألباني صحيح.

واته: ٲيماندار تانه ليډدرو، له عنه تګدرو، قسه ی ناشيرينګدرو،
 زمان شر نيه.

به لي ٲيماندار نابي ٲه وږفتاره ناشيريناندي هه بن، بويه ش
 ګه دېستم هندیك ماموستا له سر مينېر، قسه ی زهق و ږهق
 و نارپك و سیر ددګن، زور ناردهت دېم، چونګه مينېري
 ٲيغمبر (صلی الله علیه وسلم) به ګه لکي قسه ی ناشيستو بي
 نه زاکت نايهت و، جګه له وته ی هق و پاک و ته عیري به رزی
 لي ناوېسته وه.

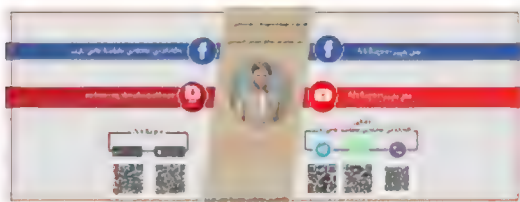
۲- خوی په رودرګار به ٲيغمبري خاتم (صلی الله علیه وسلم)
 دهفهرموی:

﴿وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ﴾ ﴿١٥٩﴾ آل عمران.

واټه: ټه گهر ټو قسه رهق و دلرهق بووای، له دهورت دهپرژان، کی له دهوری دهپرژا؟ هاوۀلان (أصحاب) باشتړین کهس له دواي پیغهمبهه (صلی الله علیه وسلم) ننجا له دهوری کی دهپرژان؟ له دهوری باشتړین کهس که پیغهمبهه ری خوا (محمد)ه (صلی الله علیه وسلم) ته نانهت ټه گهر پیغهمبهه ری خواش (صلی الله علیه وسلم) قسه ی زبر و دلرهق (فظ و غلیظ) بووایه، هاوۀلانی بهرپرژ و دلسوزی له دهوری دهپرژان، کهواټه: به هوئی ټه ووهو، که قسه ی شیرینه و، دلی نه رمه و میهره بانه، به دهوری به ټالاون!

به‌شی دووهم

چوار ئاڭدارىيى لە بارەى ھەڵسوڭەوتى
راستەو، لەگەڵ پرسە خىلافىيەكان دا

به رچاو روونییه کی پتویست

خوینهرانی به پیر!

بیگومان برایه تیی و یه کپیزی و یه کبوون و ته بایی مسولمانان، یه کی که لهو شته هه ره گرنه گ و بنچینه ییانه ی که خوی پهره دگارو پیغه مبه ری سه ره درمان (صلی الله علیه وسلم) له قورئان و سوونه تدا، زۆر جه ختیان له سه ره کردوون و، مسولمانانیان بو هانداون و، به پیچه وانده ش: له چه ند جیگای قورئان و سونه ت دا و، به چه ندان شیوه، مسولمانانیان ناگادار کردۆته وه ترساندوو یانن، له سه ره نجامی نا کوکی و دوو به ره کی و جیا جیایی و په رته وازی، هه ره که سیک ناشنایی به قورئان و سونه ت هه بی، زۆر به روونی بو ی دهرده که وئ که یه کبوون و برایه تیی و ته بایی، سیماو نیشانه و دروشمی ته هلی ئیمان و، خوا به یه کگرتن (توحید) و، په رته وازی و جیا جیایی و لیکدا برانیش، نیشانه و دروشمی ته هلی کوفرو شیرک و نیفاقه.

ئنجا ته وه ی که زۆر جیگای سه ره سورمان و عاجباتیی، ته وه یه که ته و خوا په رستییه تایبه تییانه ^(۱) (العبادات المحضة) ی که برایه تیی و خو شه ویستی و یه کبوونی خوا په رستان، گه وره ترین به ره ه می دنیا ییانه، بکریته زه مینه ی کیشه و بگروه به رده و مشت و مپ و شه رده دندو و که و،

(۱) مه به ست له خوا په رستییه تایبه تییه کان که شه رعزانه کان (الفقهاء) به (العبادات المحضة) پیتاسه یان کردوون، ته و جوړه خوا په رستییه یان، که زیاتر په یوه ندییان به نیوانی خوا به ندوه هیه، وه که هه ره کام له: نویر، زه کات، پۆزوو، جه ج، زیکرو دوعا... هتد.

بنه مایه ناکوکی و دووبه ریکی و پهرته وازیدی و جیاجیایی، یان به لای که مه وه: بوغزو غه رزو کینه و زهم و غه یه ت!!

که له راستیدا، بیجګه له کړچ وکالی و تینه گه یشتن و پینه گه یشتنی مسولمانان، هیچ هوکارو فاکته ریکی دیکه نه، بو سره له لدانی په یدابوونی ته و حالت و دیارده ناشه رعیی و ناماقووله دزیو زیان به خشه، له سونګه ی هه بوونی راجیایی (اختلاف) یه وه، له نیوان پشه و او زانایاندا، له سر زور له مه سه له جوزئییه کانی خوا په رستییه تایه تییه کان، چونکه ناشکرایه که سه رجه مسولمانان له پایه و بنچینه گرنګ و گه وره کانی تاین و شه ریه تدا یه کن و یه که ده نګن و، مه سه له جوزئییه خیلافیه کانیش له رووی حیکمه ته وه، بهو شیویه هه لخواون، بو فراوانبوونی ری دینداری و خوا په رستی و، تاسانبوونی کارو چالاکییه کانی مسولمانان، له بارودوخ و کات و شوین و ژینگه (بیته و)، حالته جیاجیاکانی، ژیان و گوزرهانی تاکیی و کومه لیاندا.

تنجا له سونګه ی ته وه وه که سوپاس بو خوی به خشه رو دادګه ر، له میژره هر له بیري ته وه دام: چوڼ چوڼی مسولمانان تیګراو ویکرا بیداربنه وه، له ژیر چه ترو سبیره شه ریه ته فراوان و تاسانی خوادا کوښنه وه، له کوډل ریچکه ی خوارو، بیردوژدی ناله بارو، پیای بیبار بنه وه، زورجار که دیتوومه یان بیستوومه دوو مسولمان، یان دوو دهسته و کومه له مسولمان، له سر ته و ورده بابه ته شه رعییانه، که خوی کار به جی له رووی حیکمه ت و په چاوکردنی قازانج و به رژه ونندی مسولمانانه وه، وای لیګردوون، شیویه که زیاتر هه لېګرن و، به جوړیک زیاتر جیه جی بکړین، بوته ده مه قالی و مشت و مریان و

له یه كه هه لبه زیونه ته وه، زۆر دلته ننگ و نارحه ته بووم و، په رۆش و به زه ییم به رامبه ر به وه زعی نیسلام و مسولمانان، هاتۆته جۆش و خرۆش: ئاخو بۆچی و چۆن ده بی مسولمانانیك كه تیكراو و یكرا، ته نیا خوایه كه ده په رستن و، شوین پی تا قه پی شه وایه كه هه لده گرن و، بۆیه كه به رنامه و رپباز گیان له سه ر ده ستن و، به س ر وو به یه كه قبیله راده ده ستن و، له ئاقار هه ر مه سه له و بابه تیكی گرنگی عه قیده یی و سیاسی و كۆمه لایه تییدا، خاوه نی یه كه جۆره هه لۆیستن، له سه ر هه ندیك ورده بابه تی وا، كه ئه وه په ركه ی: رایه له یه كدی جیاوازه كانیان، ئه گه ر یه كسان و وه كه یه كیش نه بن، هه ر چاكتر و چاك، یان به هیتر و به هیتر، یان به هیتر و بی هیتر، پیکه وه بیكه نه كیشه و هه راو، دوو چاری تیكگیران و پاشان بوغزو كینه و، هه ندیك جاریش ناكۆکی و دووبه ركه یی و په رته وازه یی بن؟!!!

ئه وه له لایه كه وه، له لایه كی دیکه شه وه: چۆن و به چ شه ر و عه قل و ویردانیک، ده بی كه سانیك كه به حیساب سه رگه رمی بووژاندنه وه ی ئایین و، هیدایه تدانی كۆمه لگا و، هیئانه وه ی حوكمی خان، له گه ل خه لكی مسولمانی چه واشه كرا و، یان ناحالی و ناشاره زادا، له سه ر ئه و ورده بابه تانه، بیكه نه هه راو كیشه و به زم و ره زم و، نه زانانه و ناشیانه، هیئده سه ختگیری له سه ر هه ندیك جۆرو شیوه ی ئه و خاوه رستیانه بكه ن - به تایبه ت ئه و جۆرو شیوانه كه خه لكی پیان نا ئاشنان و، پیانه وه رانه هاتوون و، به چاوی نامویی سه یریان ده كه ن- كه زه مینه ی كۆمه لیک پر و پاگه نده ی نه زانانه ی بی غه ره زانه، یان زۆر زانانه ی ژه هراویانه، خۆش بی، كه له دژی ره وتی ئیسلامی بلا و بكرینه وه و، له پیش خه لك و جه ماوه ر بیژرینری و،

دهوئل بو ئیسلامیه کان لیبدری که: تهوانه ئایینیکی تازهیان هیناوه
جیا لهو دی ئیمه لهسهری بووین؟!!!

ئنجاسهره نجام: ئهو خه فته و ناسورو دلته نگی و به زهیی و
پهروش و دل پیسووتانه، هانی دام و پالی پیوه نام، که کورته باسک بو
چارهسهری ئهو حالته ناشه رعیه مه ترسییدارو زیانبه خشه، بنووسم
و، له بهر ئه وهش که ئهو جوړه رهفتارو هه لئس و کهوته هه لانه، له ته که
ئهو مهسه له خیلافیانه دا، زیاتر له لایه ن کهسانیکه وهن، که خو یان به
شوینکه وتووی پیشینی چاکمان (سلفنا الصالح) و زانایانی پایه بهرزی
وهک (ابن تیمیه) و (ابن حزم) - خوا لیان خوش بی - دهزان، به
په سهندم زانی، له بهر تیشکی قورئان و سوننه ت و، جوړی تیگه یشتنی
پیشینی چاکمان له قورئان و سوننه ت، به تایبه ت (ابن تیمیه) ی
حه رپانیی و (ابن حزم) ی نه دهلوسی که بیروپراو هه لویستی، راست
و دروستی زوړ به ی پیشه واو زانایانی پیشینیان بو پاراستووین و تو مار
کردووین، باسه که م بخه مه روو.

به هیوای ئه و دی که توانییتم له م کورته باسه دا، تا راددهیه کی باش
نوخته بخه مه سه ر پیت، بو چو نیه تی رهفتارکردن و هه لئسو که و ت
کردنی شه رعیه انه و ژیرانه، له گه ل ئهو جوړه مهسه لانه دا، که جیاوازی
(اختلاف) تیابندا، هه لقولاوی خودی دهقه شه رعیه کان و، جیاوازی
عه قل و نه زموون و ژینگه و، حال و بالی جیا جیای مسولمانانه و،
شتیکی زوړ سروشتی و ئاساییه و، زاناو پیشه وایانیشمان به درپژایی
میژوو، وهک شتیکی ئاسایی و ساده هه لئس و که و تیان له ته کدا کردوون
و، قه ت رپیان نه داوه، بکړینه زه مینه ی کیشه و هه راو و نیوان تی کچوون
و دو ست زویر بوون و دو ژمن و ناحه زیی خوش بوون، وهک به داخه وه

له م رږ ژگار دی نیمه دا به زه قبی دهبینرئ، له ټاکامی چاک و قوول
له ټایین حالئ نه بوونی مسولمانان، یان سینه پیس بوون و ته زکیه
نه بوونی دل و دهر و نیاندا.

به هیوای ټه وه که ، ټه هلی ټیمان و ټه هلی مزګه وت، به هیچ
رهنګیک رئ به خویان نه دهن، که خوبه خو، له نیو خویاندا، هه راو
ګنچه لئ لابه لاو بیمه عنا به رپا بکه ن، له سهر به لایه ک دا خستن و
هه لبرین و حه سمکردنی، ټه و جوړه باس و بابته تانه ی، که به درې ژایی
میژوو، نه گونجاوه حه سم بکرین و به لایه ک دا بخرین، به که له زاناو
پیشه وایانی وه ک چوار سهر مه زه به کان و غه یری ټه وانیس و، ټه گهر
ګریمان گونجاش حه سم بکرین، یه کیک له وړایانه په سه ند بکرئ و
هه لبریزدرئ و، ټه وانی دی فرئ بدرین، دیسان هیچ شتیکی گه ورو
ګرنګ له ژیانی مسولماناندا رپو نادات و، گوران به سهر ټه و
بارودوخ و واقعیه ناشه رعیه یاندا نایه ت، که له سونګه ی له ټارادا
نه بوونی شه ریه تی خواو، حوکم نه کردنی ټایینی خوادا، مسولمانان
سه رجه م گوناخبارو غه ییدارن.

که واته: بابه س بیت سهرقال بوون به شه ری لوده کیی و بیمه عناوه،
له نیو خو و له نیو خه لک و کو مه لګادا و، با له بواری مه سه له شه رعیه
خیلافیه کاندا، به گیانی برایه تی و سه ماحه ت و سینګ فراوانیه وه،
پنکه وه رده فتار بکه ین، ټه و گیانی برایه تی و سه ماحه ته ی، که زاناو
پیشه وایانی پیشینمان، هه لس وکه وتیان پی له گه ل یه کدیدا کردوه،
بو وینه: شافیه یی رده مته تی خوی لی بی، له وباروه ټه و بنچینه
زیږینه (قاعدة ذهبیة) ی بو دناوین که ده لئ: (قولي صواب یحتمل
الخطأ، وقول غیری خطأ یحتمل الصواب) واته: (قسه و رای خو م پی

راسته، به لّام ده گونجی هه لّش بی، قسه و پای بهرامبه ره که مم پی
هه لّیه، به لّام ری تیډه چی راستیش پی.)

با هه ول بدهین به هیچ جوړیک له گه ل کومه لگاو خه لکه
مسولمانه که ماندا، له سهر نه و مهسه له جوزئییه خیلایفیان، دوو چاری
تیک گیران نه بین و، ته گهر هر له یه که هه لّده به زینه ووه یه کدی
ده رنجیین، با له سهر بابته گرنګ و بنه رته ییه کانی دینداری و
مسولمانه تپی بیت، له بواره کانی ثیمان و عه قیده و عیبادت و نه خلاق
و هه لّال و هه رام ... هتددا!

چونکه بیگومان نیمه شوینکه وتوی بهرنامه و ریپازی
پیغه مبه رانین (صلی الله علیهم وسلم) ته وانش ته نیا له سهر مهسه له
بنه رته ییه کان له گه ل گه ل و کومه لگا کانیاندا، دوو چاری تیک گیران
بوونه و، بیگومان کاتیکیش نیمه له و بواره سهره کی و مهسه له
بناغی و مهزانه دا، له گه ل کومه لگا و ده ور به رماندا ده گه یه
قوناغی هسم و به لایه که داخستن، نه و به ته کید گورپانکاری
ریشه یی و راسته قینه به سهر کومه لگا که ماندا دیت، ته گهر نا ناوی
خوژراندن و دنگ و دوو بلاو کورنه ووه، له سهر مهسه له جوزئی و
بیرو را جیاجیا کانی زانیان، هیچ له وه زع ناگورپی - مه گهر به ره و
خراپتر - چونکه نه و حال ته وک پشتریش باسما ن کرد: هه بریتیه له
له گه ل خو دا خه ریک بوون، بگره خو خوار د نه ووه گنده ل و پو وچ ل
بوون و، میژوش بومان ده گیر پته ووه که مسولمانان له رپوژگاری
دهسته لاتدار پتی عه بباسییه کاندا، له کاتیکدا که ته ترو مه غول که
له رپوژ هه لاتنه ووه، خاچ په رسته کان له رپوژ ناواوه، هیرشیان کرده سهر
نوممه تی ئیسلامی و کیان و قه واره ی ئیسلامی، هه سهر گهر می

ئهو جوړه باس و بابه ته لاوه کيانه بوون، ئیدی تهوان ههر لهو مشته و مړه لاوه کيی و بیمه عنایانه دا بوون، ههتا دهوریان گیراو ولاتیان داگیرکړاو، ههر هینده به خوځیان زانی، که سه رجه میان و به هه موو بیروبوچوونه جیاوازه کانیانه وه، دیل و زهلیل و ژیرده ست و په ستن!!

هه روه ها وړپای ته وهیش که باسکرا زور جارن مسولمانان له سونگه ی چاک له نایین تینه گه یشتن و باش پینه گه یشتنیانه وه، مه سه له جوزئی و خیلافیه کان، ده که نه مایه ی ده مارگیری (تعصب) و هه راو کیشه نانه وه ی بیجی، ته نانه ت هی وا هه یه، چهند جوړو باریکی تهو مه سه لانه، ده کاته بناغه ی دؤستایه تی و دؤرمنایه تی (أساس الموالاة والمعاداة) و نیشانه ی ئیمان و ئیسلام و، وهک ته رازوو و، پیوه ریك ئیمان و ته قوای خه لکیان پی هه لده سه نگینی و -به خه یالی خو ی- مسولمانه تی و دینداریانی پی ده جهر پیننی! بیخه بهر له وهی که سه نگی مه حه کی مسولمانه تی و ته رازوو و پیوه ری پاریزکاری و دینداری، ده بی ته صل و بنچینه کانی نایین بن، نهک مه سه له جوزئییه کان و بیروپا خیلافی و ئیجهادییه کان، که به دریزایی میژوو، زاناو شاره زایانی ئیسلام تیاندا که وتوونه کیشه و مشته و مړه وه، ههر کامیکیان تهو راپه ی هه لېژاردوه، که پیی راسترو په سه ندرتو بووه، بیته وهی که بیروبوچوونه هه لېژارده کانی خو ی، به خودی شهرع و نایین بزانی و، ده مارگیرانه بیروپا ئیجهاده کانی به رامبه ریان رته بکاته وه! یان تۆمه تی ئیمان کرزی و که م پاریزی ئاراسته ی خاوه نه کانیان بکات!!

بو یه به پیویستم زانی: له وبارده، چوار بنچینه ی گرنه گ و گه وره، وهک بناغه ی لیك تیگه یشتن و (تفاهم) و ته بابیی بخه مه پروو، ئومیدیشم وایه که تیگه یشتن و کاری پی کردنی تهو چوار بنچینه گرنه گانه، مایه ی نه هیشتن و بنبر کردنی گه لیك هه لئس و که وتی هه لئو ناشه رعیی و،

راستکردنه وې گه لیک هه لویست و بیروبو چوونی فه قیر حالانه و نه زانانه
بی، که کم و زور له زور که سی دلسوزده ددبیرن و هه ست پیده کړن،
له زور بواران دا، به تایبته له بواړی دروشمه کانی خوا په رستییدا، که
له نه جامی سه رکینلی و ساده حالیی بوون له ثایین و، قول نه بوونه و
به قورثان و سوننه و که له پوورو به ره می زانو پیشه وایانماندا،
دوچاریان دهن، چونکه به راستیی کم زانستی و نه شاره زایی،
همیشه بیرکورتیی و دهمارگیری و تنګه پرئسکه یی په یدا دهکات و،
شاره زایی و بهرچاو پروونی و قولبوونه ودهش، دل گه وریدی و سینگ
فراوانیی و سه ماحته دده خسین و، خاونه که به رهو خاکیتی و،
حیاسب بو خه لک کردن و، گوی گرتن و قسه وهر گرتن دین و، به لای
که موه له چالی قولی بیثاگایی و نه زانیی ثاوتته (الجهل المركب)
قوتاری دهکات و دهریدی. ^(۱)

له کوټاییشدا ده لیم: با هیچ کهس به هه له و له م قسانه م حالیی
نه بیت که من رام وایه: لیکولینه و نه کړی و له نیو راو بو چوونه کانی
زانایاندا، هه لسه نگانندن و ته ته له و بیژینگ نه بی! با هه بی، به لام
له کاتی خویداو، له شوینی خویداو، له گه ل ته هلی خویداو، به
ته ندازه که که پیوست بکات و، با زوریش وریا بین! له سهر حیسابی
باس و بابه ته سه ره کیی و بنچینه ییه کانی دین و ژینمان، نه بی.

(۱) ده گپ نه و که له سقراط فیله سوفی ناوداری یونانیان پرسیده: آیا تو
زانایان نه زانی؟! نه ویش گوتویه تی: نه زانم! گوتویه ته: نه دی جیوازیی تیوان
تو خه لکی (نه ثنا) چیه؟! گوتویه تی: هه ردوک لامان نه زانین، نه وندنه هه یه
من ده زانم که نازانم، به لام نه وان نازانن که نازان!

روونکردنه وهی چه مک و چوارچټوهی چوار ناگادارییه کی ټم به شه

به پړزان! ټم به شه له چوار ناگاداریی گرنگ پیکهاتوه، که هر کامیکیان بنچینه یه که بۆ چۆنیه تی هه لئس و کهوت کردنیکی شه رعییانه و ژیرانه، له گه ل مه سه له خيلا فیه کاندو، هه رکامیکیان له باسیکی سه به خۆدا دهخینه روو، به لام به باشمان زانی سه رده تا پیناسه یه کی کورتی که میکیان بکهین:

ناگاداریی یه که م :

۵۷

درباره ی گرنگی و گه وره یی یه کړیزی و برایه تی و ته بایه، که زورجاران پیویست ده کات هه ندیک شتی سوننه ت و فهرزیشی به قوربان بکړی، بۆ پاریزگاریی لیکردنی و مه که مکردنی و زیاتر چه سپاندنی، چ جای چاوپوشییکردن له جیه جیکردنی، هه ندیک له جوړه گانی خواپه رستی، به پیی قسه ی به هیتر (أرجح)، چونکه به ټه زمونگه لی جوړاو جوړ، ئیسیات بووه دهرکه وتوه، که هه ر گه ل و کۆمه لیک برایه تی و یه کبوون و ته بايی نیوان خو یان له ده ست بدن، دوو چاری نه هه مه تی جوړاو جوړ دهن و، به هیچ شتی بۆیان قهره بوو نا کرته وه، ئنجا شهرع و عه قلیش به وه رازی نابن، که یه کیکیان کۆمه لیک، سوننه تیکی جیه جی بکات، به لام له به رامبه ردا فهرزیک له ده ست بدات، یان زانی پهدابوونی هه رامیک هه لیکری، چ جای ته نیا به هو ی هه لیکاردنی رایه کی به هیتره وه، ټو زیانه ی لیکه وی،

نهك هەر ئهوهنده، بگره شهر و عهقل پيويست دهكهن: كه فهرزی گچكهتر به قوربانی هی گهورهتر بكری و، له پیناوی پارێزران له زیانی گهوهتردا، هی گچكهتر (تهحهمول) بكری، ئه مانه چهند بنچینهیهکی شهريعين كه سهرحم زانایان ییجیاوازی، لهسهریان ريك كهوتوون.

كهواته: ئهو كهسهی كه دهلی: من حهتмен فلانه سوننهت، یان فلانه رایه، هەر جیبهجی دهكم و، هەرچی دهقهومی با بقهومی! با سوور سوور بزانی، كه ئهو ههلوستهی هەرچهنده حهماسهت و دل گهرمی زوری پيوه دیاره، بهلام لهرووی دیندارییهوه بهپی شهر، لهسهری گوناچارو قهرزدارو، سهودایهکی نهزانانهی کردو، كه لهپیناو ودهستهینانی قازانج و بهرههمیکی كهمدا، زههرو زیانیکی گهوهری لیکهوتو، یان خیرو پاداشتیکی چاکترو زیاتری له دهست چوو!

ئاگاداریی دووهم:

خستنهرووی ئهو راستیه: كه تیکرای یان زۆری ئهو راجیایی (الاختلاف) انه، كه له بواری مهسهله جوزئییهکانی خواپهرستییه تایبهتییهکان لهنیو زانایاندا، سهریان ههلهداوه سهرهلهدهن، ناگهنه جوغزی فهرزو ههرا، تاكو پاساو و بیانووی تیکگیران و، کیشهو ناكوکی نیوان مسولمانان بن، بهلكو هەر له بازنه سوننهت و سوننهتتر، یان ئهوپهري سوننهت و ناپهسهند (مکروه) دان و، ییگومان ئهو جوړه شتانهش، مادام گوناچارییان تیدان نهبی، دروست نیه ههراو کیشهیان لهسهر بنیات بنری و، بکرنه دهسته چیلهی ئاژاوه مایه لالووتیی و رهنجان و لهیهك دابرا.

ئاګاداری سییه م:

هوښیار کړدنه وهو بیدار کړدنه وهی مسولمانانه، دهرباره ی ټه وه، که لایه نه جوزئییه ګانی خواپه رستییه کان، خوی کاربه جی و په نهان بین، به شیویه کی لیګردوون و وای هه لڅستوون، که به شیوهو چونیته تی جیاجیا بکړی و، هه مووشیان هر له بازنه ی فراوانی سونه تدا بن و، له خیر و پاداشتیشدا، یان وهک یهک و یه کسانن، یان بو حاله ته جیاجیا کانن.

هر بویه لهو رپوهه شه وه، هیچ کهس بیانوو و پاسوی دمه قالی و هه راو کیسه نانه وهی نیهو، مه گهر له سهر بناغی دهمارگیری و تهسک بینیی، که به ره می نه زانیی (جهل) و عیلم پینه بوونن، ته گهرنا مه حاله مسولمانی تیګه یشتوو و پیګه یشتوو، ریګا به خوی بدات له سهر ټه جوړه مه سه لانه، کیسه و فهرته نه دروست بکات.

ئاګاداری چواره م:

روونکړدنه وهی ټه و راستیی ه شهرعییه گرنګه یه، که زور له مسولمانان لی بیئاگان، تهویش ټه وهیه که مادام ټه ورده بابته تانه ی که زانایان تیئاندا رای جیاوازیان هیه، هه موویان دروست و رېوان، جا چ له خیر و پاداشتدا یه کسان بن، چ به رزی و نرمیی (تفاضل) یان له نیواندا هه بی، په سه ند وایه هر جاره به جوړیکیان رپه فتار بکړی، نهک بهس له سهر جوړیکیان دهوام بکړی، یان دوو جوړیان له یهک کاتدا کو بکړی نه وه، که بیګومان ته گهر بهو پییه رپه فتار بکړی،

که گوتوومانه (په سنده)، هم تیځرای دهقه کانی سوننه ت کاریان پی دهکړی و، هیچیان فہراموش ناکړین، هم تہو شیوہ رپہ فتارہش، رپلکی گرنګ دهکړی له پیداکردنی ٹولفہ ت تہابی و پیکہوہ گونجان و یه کرپیزی دا، بہ لام بہ پیچہ وانہوہ: بہردہوام بوون له سہر جوړیکیان، وپرای پشت گوئی خستنی بہ شیکی زوری سوننه ت، سہریش دہکشی بؤ دہمارگیری و تہسک بینی و کہللہ ئیشکی و، کوکړدنه وہی دوو جوړیان زیاتریش له یه ک حال و کاتدا، له گہل سوننه تدا ناکوکہ، چونکہ بیگومان پیغہ مہری خوا (صلی اللہ علیہ وسلم) ہیچ کاتیک وای نہ کردوہ، وہک له دهقه کانی سوننه تدا بہ روونی دہینری

ئیساش ئیوہ ہر چوار ئاگاداریہ گرنګہ کہ، بہ ہیوای ئوہ کہ بہ جارک و دووان، واز له خویندنه وہو تیوہ پرامان و سہرنجدانیان نہ ہینن، بؤ ئوہی زیاترو چاکتر تیان بگہن و ہہزمیان بگہن و، پاشانیش جیبہ جیان بگہن و رپہ فتاریان پی بگہن.

The banner features a central portrait of a man in a turban. It includes social media icons for Facebook, YouTube, and Telegram, along with QR codes for mobile app downloads. Text in the banner includes 'Alibapir', 'archive.org/details/@alibapir', and 'Alibapir' in various languages.

باسی یه کم

بنچینه و ئاگاداری یه کم

www.alibapir.com

((یه کرپیزی و ته بایی و برایه تی، یه کیکه له نه سل و بنچینه هه ره گه وره و گرنه گانی، که ئیسلام گرنه گیه کی زوری پیداون و، داکوکی زوری له سه ر کردوون، بویه هه ر قسه و هه لویستیک، بیتته مایه ی مه حکمه بوون و پته و بوونی، شه ریعت پتویست (فرض) یان لانی که م په سه ندی کردوه، به پیچه وانه شه وه: هه ر شتیک هوکاری لاوازی و که لین تیدا په یدا کردنی بی، شه ریعت حه رام، یان به لای که مه وه، به ناپه سه ند (مکروه) ی حساب کردوه)).

ته مه ش چه ند وینه یه که له ده که گانی قورئان و سونه ت، که له لایه که وه فه رمان به برایه تی و یه کرپیزی و یه که دنگ و رهنگی مسولمانان ده که ن و، بو زیاترو چاکتر پیکه وه چۆشدانی ریزه گانیان هانیان ده ده ن و، له لایه کی دیکه شه وه: له ناکوکی و دووبه ره کی دیانترسیئن و، له په رته وازه یی و جیا جیا یی ده یان سه له مینه وه.

۱- [يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهٖۚ وَلَا تَمُوْنُوْاۤ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ] (۱۰۲) وَأَعْتَصِمُوْا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيْعًا وَلَا تَفَرَّقُوْا وَاذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَآءًا فَآلَفَ بَيْنَ قُلُوْبِكُمْ فَاصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهٖۚ اِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلٰى شَفَا حُفْرٍ مِّنَ النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ مِّنْهَاۚ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ ءَايٰتِهٖۚ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ] (۱۰۳) [آل عمران ۱۰۲-۱۰۳]

واته: ئە ی ئەوانه ی بر واتان هی ناوه! وه که بو خوا شایسته یه پارێزکاری لی بکه ن و، به مسولمانه تی نه بی مه مرن و، تیکرا و ویکراش توند ده ست به ریسمانی -تایینی- خواوه بگرن و په رته وازه مه بن....

۲- (وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَزَعُوا فَنَفْسُلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَأَصِيرُوا
إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾ (الأنفال-۴۶)

واته: - تهی بروادارینه! - فەرمانبهری خواو پیغه مبه ره که ی بکه ن و،
پیگه وه ناکوک مبه ن، ته گهر نا فه شهل دینن و هیرو پیتزان نامیتی و،
خوړابگرن، بیگومان خوا له گهل خوړاگران دایه.

۳- (عن عائشة رضي الله عنها أن النبي (صلى الله عليه وسلم) قال لها: يا
عائشة! لولا أن قومك حديثوا عهدٍ بجاهلية، لأمرت بالبيت فهدم، فأدخلت
فيه ما أخرج منه، وألزفته بالأرض، وجعلت له باباً شرقياً وباباً غربياً، فبلغت
به أساس إبراهيم) (رواه البخاري: ۱۵۰۹، ومسلم: ۱۳۳۳).

واته: عائشه خوا لېی رازی بیت ده گیریته وه، که پیغه مبه ر
(صلى الله عليه وسلم) پتی فهرمووه: تهی عائشه! ته گهر هاتباو
گه له که ت له سهرده می نه فامییه وه نزيك نه بوونایه، فهرمانم ده کرد
که عبه برووخیتری، بو ته وهی تهو ته ندازه یی، که لېی که م کراوته وه
بیخه مه وه سهری و، دیواره کانی نزيك بکه مه وه له زهوی و، دهر گایه کی
روژره لاتیی و دهر گایه کی روژناوایی بو دابنیم و، بیگیرمه وه سهر
تهو بناغو نه خشه یی، که له کاتی خو ی تیبراهیم بو ی داناوه.

وهک له م فهرمووده ده دا ده بینین، پیغه مبه ری خوا (صلى الله عليه
وسلم) به راشکاوی به عائشه ی هاوسه ری ده فهرمو ی، که له بهر ته وه
چاوپویشی ده که م له چاکر دنه و راستکر نه وهی که عبه و، گیرانه وهی
بو سهر نه خشه و بناغه یه ک، که تیبراهیم (عليه الصلاة والسلام)
بو ی داناوه، چونکه گه له که ت - واته قورده یش یان گه لی عارب
به گشتی - له سهرده م و روژگاری نه فامییه وه نزيك و، له میتر

نیه هاتونده ته نیو ئیسلامه وه، واته نه بادا تیكدان و راستکردنه وهی دیوارو دهرگاگانی که عبه، بیته مایه ی پیدابوونی په شیویی و ئاژاوو ئالوژی و ناکوکی و، زیان به یه کرپیزی و ته بایی مسولمانان بگات و، راستکردنه وهی که عبه ی مسولمانان - به هوئی له ژیر کاریگه ربی بیروبو چوونه گانی سه رده می نه فامیتیدا بوونیا نه وه - دوو چاری کیشه و گیرو گرفت و تنگ و چه له مه یه ک بکات، که زه درو زیانی زیاتر بیت له خیرو قازانجی چاککردن و راستکردنه وهی که عبه! دیاره ته م نه نجامگیری (استنتاج) ه یه، هه رچه نده دهقی ته و فهرموده یه یه هیئامانه ته وه ده لاله تی له سه ر ده کات، به لام له ریوایه تی دیکه ی ته و فهرموده یه دا که هه ر له (صحيح البخاري) یش داهاتوه به راشکاویی باس کراوه، که فهرموویه تی: (فَأَخَافُ أَنْ تُتَّكِرَ قُلُوبُهُمْ)^(۱).

واته: ده ترسم دلیان بگوړی و ته و کاره - راستکردنه وهی که عبه - به شتیکی نامو و خراب بزنان.

ئنجای بیگومان ته گه ر پیویست بی، یان به لای که مه وه په سندهو چاکتر بی، که له بهر دلراگرتن و پیدای نه بوونی کیشه و ئاژاوو له نیو خه لکید، چاوپویشی له راستکردنه وهی که عبه بکری، دیاره هه و جار هه و جار پیویست و په سنده، که به مه بهستی پاراستنی ته بایی و یه کرپیزی و برایه تی مسولمانان، سه ختگیری له سه ر هه ندیک ورده بابته تی عیبادت، که به سوننه ت ترو چاکتر داده نرین، نه کری و، له نه ندازه و قه باره ی شه رعیی و سروشتیی خویان، زلتر نه کری و، نه کری نه نیشانه و دروشمی شوئکه وتنی قورٹان و سوننه ت و بناغه ی دوستانه تی و دوژمنایه تی (أساس الموالاة والمعاداة).

(۱) أخرجه البخاري: ۱۵۰۷.

زانای پایه‌برز (ابن تیمیة) له‌وباره‌وه چهند قسه‌یه‌کی جوانی کردوون، که ئەم چهند پرستیه‌ی لی دده‌خوایزه‌وه:

(...ويسوع أيضاً أن يترك الإنسان الأفضل لتأليف القلوب وأجتماع الكلمة خوفاً من التنفير عما يصلح، كما ترك النبي (صلى الله عليه وسلم) بناء البيت على قواعد إبراهيم لكون قريش كانوا حديثي عهد بالجاهلية وخشية تنفيرهم بذلك، ورأى أن مصلحة الاجتماع والإئتلاف، مقدمة على مصلحة البناء على قواعد إبراهيم...) (١).

واته: (...هه‌روه‌ها دروست و ره‌وايه که ئينسان به مه‌به‌ستی راگرتن و هوگربوونی دله‌کان و، یه‌کده‌نگی و یه‌کپیزی مسولمانان و، نه‌وه‌ک بپیته هو‌ی سه‌ماندنه‌وه‌یان له کاروکرده‌وی باش، واز له کرده‌ویه‌کی چاک یینی، وه‌ک چۆن پیغه‌مبه‌ر (صلى الله عليه وسلم) وازی له دروستکردن و بنیاتنانه‌وی که‌عبه له‌سه‌ر بناغه‌ی ئیبراهیم هی‌نا، له سو‌نگه‌ی نه‌وه‌وه که قوره‌یشیه‌کان زۆر نه‌بوو له سه‌رده‌می نه‌فامی‌تییه‌وه رزگاریان بوو‌بوو، له‌وه ترساوه که به ده‌ستکاریکردنی که‌عبه بیانسه‌لمی‌نیه‌وه —له ئیسلام— زانیویه‌تی که به‌رژه‌وه‌ندیی کو‌بوون و ته‌بابی و یه‌کپیزی مسولمانان، له پیش سوودو به‌رژه‌وه‌ندیی بنیاتنانه‌وی که‌عبه‌وه‌یه له‌سه‌ر بناغه‌ی ئیبراهیم...).

٤- (عن عبدالله بن عمرو بن العاصي رضي الله عنهما أن رجلاً سأل رسول الله (صلى الله عليه وسلم): أي المسلمين خير؟! قال من سلم المسلمون من لسانه ويده) أخرجه البخاري: ١٠.

(١) پروانه: (الفتاوى الكبرى) ی ابن تیمیة ج ١ ص (٨٨-١٠٤).

وهك دهبنین پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) تهو مسولمانه ی به چاکترین مسولمان داناوه که مسولمانان له دهست و زمانی پاریزراو و سه لامهت بن.

(نوی) له شهرحی تهو فهرمووده یه دا گوتوویه تی: (فیه جمل من العلم، ففیه الحثُّ علی تجنب ما یؤذی المسلمین بقول أو فعل، بمباشرة أو سبب، وفیه الحثُّ علی الإمساك عن آحتقارهم، وفیه الحثُّ علی تألیف قلوب المسلمین واجتماع کلمتهم، واستجلاب ما یحصل ذلک، قال القاضي عیاض: والألفة إحدى فرائض الدین وأركان الشریعة ونظام شمل الإسلام)^(۱).

واته: (لهم فهرمووده یه دا چهند زانیارییه ک هه ن، وهك:

أ- هاندان بۆ خۆ پاراستن له ههر شتیک که نازاری مسولمانان ده دات، به قسه یان به کرده ده، راسته وخۆ، یان ناراسته وخۆ.

ب- هاندان بۆ خۆدوور گرتن له به سووک سهیرکردنی مسولمانان.

ج- هاندانیان له سه ر یه کخستنی مسولمانان و یه کدهنگ و یه کړدنگ کردنیان و، په یدا کردنی تهو هوکارانه ی که تهو مه بهسته دینه دی.

(قاضي عیاض) یش گوتوویه تی: (ته بایی و پیکه وه گونجان، یه کیکه له فهرزه کانی ئیسلام و پایه کانی شه ریعه ت و، مایه ی توند و تو لئی و تو کمه یی ئیسلامه تییه .

(۱) پروانه: (صحيح مسلم بشرح النووي) ج ۲ ص ۱۰، ههرودها پروانه: (رسالة الألفة بين المسلمين) ص ۱۰، نووسراوی (ابن تیمیة) و (تحقیق) ای (عبد الفتاح أبو غدة).

۵- [عن سهل بن سعد الساعدي رضي الله عنه قال: قال رسول الله (صلى الله عليه وسلم): المؤمن مألوفة ولا خير فيمن لا يألف ولا يُؤلف] أخرجه الطبراني في الكبير: ٥٧٤٤، وإسناده جيد، وفي رواية: (المؤمن ألف مألوف)، واته: بروادار مايهی هو گری و ته باییهو، که سیک له گه ل خه لک هو گرو هو گرکراو نه بی، خیری پیو نهیه.

به لئ مسولمان پیوسته نه رم و نیان و ته باو گونجاو بی، نه ک شرودرو رهق و تهق و بی سه لیکه و نه گونجاو.

۶- (عن أبي موسى الأشعري رضي الله تعالى عنه قال: قال رسول الله (صلى الله عليه وسلم): (المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضاً، ثم شبك بين أصابعه) أخرجه البخاري: ٢٣١٤، ومسلم: ٢٥٨٥، واته: بروادار بو بروادار، وهك ديوار وايه هه نديكي تهوي ديكه مەحکەم دهکات، پاشان پیغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) په نجه کانی تیك ترينجانندن و خستنيه نيويه ک.

(المناوي) له باردي ثم فهرمووده يوه گوتوويه تي^(۱): (مه به ست تهويه: برواداران هه نديكيان بو هه نديكيان وهك ديوار وان و بروادار، به هاو کاريی براي ه کي نه بی له کاروباری دين و دنيای دا به هيژ نابيت، هه ر وهك چو ن ديوار هه نديكي هه نديكي مەحکەم و به هيژ دهکات).

(نوي) يش ر هحه تي خوا له هه مويان بيت گوتوويه تي^(۲): (ثم فهرمووده يه زور راشکاوانه مافي مسولمانان له سه ر يه کدی ده خاته

(۱) بروانه: (فيض القدير) ج ۶ ص ۲۵۲.

(۲) سه رچاوهی پیښور تر.

ړوو و هانیان ددهات که له گهډ یه ک دا به به زهیی و خاوهن لوتف بن و، پشتگیری یه کدی بکهن، مه گهر له سهر گوناح و شتی ناپه سهند).

۶- (ید الله مع الجماعة، والشیطان مع من خالف یرکض) أخرجه ابن حبان: ۴۵۷۷، وصححه شعيب الأرناؤوط، وقال الهیثمی رجاله ثقات.

واته: دهستی خوا له گهډ کومه لدايه و، شهیتانیش له گهډ ته و که سهدا غار ددهات که پیچه وانهی کومه لږه فتار ددهات.

ثم فرموده به چند شیوه کی دیکهش گیراوه ته و به کیکیان: (علیکم بالجماعه، وإیاکم والفرقة، فإن الشیطان مع الواحد، وهو مع الإثنين أبعد...) رواه الترمذی: ۲۱۶۵، وقال: هذا حدیث حسن صحیح غریب من هذا الوجه.

واته: له گهډ کومه لدا بن و، خوټان له جیاجیایی پیاریزن، چونکه شهیتان له گهډ که سی ته نه دایه، به لام له دووان دوور تره.

۷- (ألا أنبئکم بأفضل من درجة الصلاة والصیام والصدقة والأمر بالمعروف والنهي عن المنکر؟! قالوا: بلی یارسول الله، قال: صلاح ذات البین، فإن فساد ذات البین هی الحالقة، لا أقول تحلق الشعر، ولكن تحلق الدین) أخرجه الترمذی: ۲۵۱۰، وصححه الألبانی باسناد جید.

واته: ثایا هه والټان پیبدهم دهر باره شتی که پلهی باشر بیت له پلهی: نوټرو ړوټرو و، مال به خشین و، فرمان به چاکه کردن و، ری له خراپه گرتن؟! گوټیان: به لږ تهی پیغه مبه ری خوا! فرموی: چاک بوون و خو شبوونی نیوانتان، چونکه تی کچوونی په یونندی نیوانتان هه لټاشهره، نالیم هه لټاشهری موو، به لکو دین هه لټاشی و داده پاچی.

ننجا ئیستا خوینهرانی بهرپر!

دوای توهی له بهر تیشکی توه چهند ثایه تهی قورټان و چهند
فرموده یی پیغمبره ری خوادا (صلی الله علیه وسلم) تا راددهیه ک
گه وره یی و گرنګی برابیه تی و ته بابی و پیکه وه گونجان و، پشتی
یه کدی گرتنمان بو دهرکوت و، به پیچه وانه شه وه: زانیمان که
دووبه ره کی و پهرته وازه یی و جیاجیای نیوان مسولمانان، چنده
دردی کی گران و نه خوشیه کی بیړه زاو بی ټامانه، که دتوانین بلین:
هروه ک چوڼ یه کبون و ته بابی، پاش خوا به یه کگرتن و پروا (التوحید
والایمان) گه وره ترین و چاکترین چاکه یه، پهرته وازه یی و ناکو کیش،
دوای کوفرو شیرک، زلترین و خراپترین تاوانه، له سهر ناستی کو مه ل
و کو مه لګای مسولمان، به لئ ئیستا جی خو یه تی بچینه سهر باس
و خوا سی بنچینه و ټاګاداریه کانی دیکه، که بېګومان هه موویان له
خزمت تهم نه صل و بنچینه گه وره و گرنګه دان، که له م ټاګاداری
یه که مه دا خستمانه پروو.

له توره کیهه ایمانه کان / کمال کانی
www.alibapir.com
پښتو، عربي، فارسي، انګليسي

پښتو، عربي، فارسي، انګليسي

AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.com

پښتو، عربي، فارسي، انګليسي

علي بابير / AliBapir

علي بابير / AliBapir

پښتو، عربي، فارسي، انګليسي

پښتو، عربي، فارسي، انګليسي

پښتو، عربي، فارسي، انګليسي

بنچینه و ئاگاداریی دووم

بە تۆۋەن كۆمەلەتتە تەكلىپى

معكم عبر مواقع التواصل الاجتماعي

راڳه ياندني مهڳنه بي ماموستا عهلي باپير

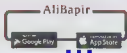
علی بابا/ AliBapir

archive.org/details/@alibapir

— AliBapir —

ir.com

www.alibapir.com

که نالی

پراگیا باندنی مکھنہ بی ماموستا عہنی بپیرم

۱۹۹۶-۱۹۹۷

((سه رجه م یان زۆربه ی پاجاییه کان (اختلافات) که له بواری ورده بابه ته گانی عیباده ته گاندا سه ره ه لده دهن، له جوغزی سوننه ت و سوننه تر، یان ئه و په پری سوننه ت و نابه سه ند (مکروه) ناچنه ده ری و، ناگه نه نیو بازنه ی فه رزو چه رام)).

(ابن تیمیة) خوا لیی رازی بیّت، له و باره وه چه ند نموونه یه ک دیئیتته وه، که ئیمه یه کسه ر ته رجه مه کوردییه که ی دیئین، ده لی:

((چونکه پیاو ئه گه ر به (تمتع^(۱)) یان (افراد^(۲)) یان (اقران^(۳)) حه ج بکات، ئه وه هه رچه نده زانایانی ئیسلام ده رباره ی ئه وه ی که کامیان چاکتره؟ رایان جیا جیا یه، به لّام هه موویان له سه ر ئه وه یه کده نگن، که حه جه که ی ته واده بۆی به رده که وئ، به لّام هه ندیک له و تاقمانه ی که له ریبازی جه ماوه ری مسولمانان لایان داوه، یه کیک له و جوړانه پیویست یان مه نه ده کات، بۆ وئنه: هه ندیک له شیعه کان جوړی (تمتع) فه رز ده کهن و، هه ندیک له (ناصبه) ش به چه رامی ده زانن و، ده لئین: به هیچ جوړیک حه ج کردنی (تمتع) دروست نیه.

ههروه ها ئایا بانگ به شیوه ی (ترجیع)^(۴) بی یان نا؟ ئه وه له لای تیکرای زانایانی ئوممه ت به پیشین و پاشینه وه، بانگیکی راست و دروسته، دیسان چوار (الله اکبر) هکانی سه ره تای بانگ به جیا جیا یان بلّی، یان دوو دوو پیکه وه جووتیان بکات، هه ردوو ک جوړه که دروستن و، ته نها هه ندیک له شه ر عزانه به رپژده کان له و باره وه رایان جیا وازه، هه روه ک چۆن هه ندیک له شیعه کان رایان جیا یه و گوته ی: (حیّ علی

(۱) (۲) (۳) چه ند جوړه حه ج کردنیکن.

(۴) (ترجیع) جوړه بانگ دانیکه، بریتیه له وه ی بهر له وه ی وشه کانی بانگ به دهنگی بهرز بگوترین، به دهنگیکی کپ ونزم بگوترین.

خير العمل) له بانګدا به فېر ز دوزان، هه روه ها قامه ت خویندنیش
 وشه کانی یه ک یه بللی یان دوو دوو، شهوه له لای سهرجه م زانایانی
 ئیسلام، قامه ته که ی دروسته و هیچ که س له وبارده ناکوکی نیه،
 جګه له هندیګ خه لکی ریزه پر.

دیسان دهنګ بهر زکړدنه وهو نرمکړدنه وه، له کاتی خویندنی (بسم
 الله الرحمن الرحيم) دا هردو وکیان دروستن و، هیچ کامیان نویژ
 به تال ناکاته وه، هرچه نده هندیګ له زانایان یه کیکیان به سوننه و
 شهویدیکیان به ناپه سهند (مکروه) بزانی، یاخود وای پی باشتر بیت که
 بهو جوړه یان نه خوینی، که واته: کیسه له سهر شهویه کامیان باشتره،
 شه گهر نا له لای تیګرای زانایان، نویژ بههر کامیکیان دروسته، هر
 چه نده زانایان دهر باره دهنګ بهر زکړدنه وهو نرمکړدنه وه، هر کامیکیان
 له شوینی خویدا، ثایا فېر زه یان نا؟ مشت و مریان هه یه وه له مه زه بی
 (مالك) و (أحمد) و غهیری شهوانیشدا کیسه یه کی زانراوی له سهره، به لام
 شهوه له دهنګ هه لیئانی قورٹان خویندنی زوردا، وه قورٹان خویندنی
 نویژ بیانی به دهنګی کپ و، دهنګ بهر زکړدنه وه له قورٹان خویندنی
 نویژ نیوه پرودا، به لام دهنګ هه لیئان یان نرمکړدنه وه، به شه ندره یه کی
 کهم له قورٹان - له غهیری شوینی خویندا - شهوه هیچ که س بوئی نیه،
 نویژ بهوه به تال بکاته وهو، هیچ که سیشم پی شک نایه ت قسه ی وای
 کردبی، چونکه له (صحيح) (بخاري و مسلم) دا هاتوه که پیغه مبه ر
 (صلى الله عليه وسلم) جاری وا هه بووه له نویژ ټکا که په نهانی
 ده خویندری، وای ده کرد که گوئی بیستی خویندنه که ی بن.

هه روه ها له (صحيح البخاري: ۷۶۶) دا له (رفاعة بن رافع
 الزرقی) ده گپ ټه وهو ده لی: (ثیمه له پشت پیغه مبه روه (صلى الله

علیه وسلم) نویژمان ده کرد، کاتیک سهری له ړکووع بهرز کرده وو
 فهرمووی: (سمع الله لمن حمده) پیاوړیک له دوايه وه گوتی: (ربنا
 ولك الحمد حمداً كثيراً طیباً مباركاً فيه)، ئنجا کاتیک نویژده کی ته و او
 کرد فهرمووی: (من المتكلم؟) واته: کی بوو قسه ی کرد؟! کابرا
 گوتی: من، فهرمووی: (رأيت بضعة وثلاثين ملكاً يبتدرونها أيهم يكتبها
 أول)، واته: سی و شه ونده فریشته م دیتن پئشبرکیان بوو کامه یان له
 پئشدا بینووسی)، ئنجا ئاشکرایه ته گهر به دهنگی بهرز نه یگوتبایه،
 پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) نه یدد بیست، هه روه ها گیره روه
 (راوی) ش، ئاشکراشه که سوننه ته نویژکر (مأموم) ته و جوړد شتانه
 به دهنگی بهرز بللی.

هه روه ها له (صحیح مسلم: ۹۱۸) داهاتوه، که عومهر خوا لیی
 رازی بی به دهنگی بلند دوعای دهست پیکردنی نویژ (الإستفتاح) ی
 ده گوت: (سبحانك اللهم وبحمدك، وتبارك اسمك، وتعالى جدك، ولا إله
 غيرك)، ته مەشی له نیو کوچکه ران و پشتیانان دا کرده، سوننه تی
 به رده و امیش له و حاله دا، دهنگ نزم کردنه و دیه.

دیسان له نیو هاوۀ لاند خوا لیان رازی بیت، هی وا هه بووه که
 دهنگی به گوتنی: (أعوذ بالله من الشيطان الرجيم) هه لده هی ناو،
 له (صحیح البخاری) دا هاتوه که (ابن عباس) خوا له خو ی و بابی
 رازی بیت، به دهنگی بهرز سوړه تی فاتحه ی له نویژی سهر جه نازدها
 خویندوه و، گوتوویه تی: تاکو بزائن که ته مەش سوننه ته و، وینه ی
 ته مانه: شتی دیکه ش هه یه.

هه روه ها کی شه له وۀ دا نیه که هه ندیک له هاوۀ لان وۀ (ابن الزبیر) و
 هاوینانی خوا لیان رازی بی، دهنگیان به (بسم الله الرحمن الرحيم)

بهرز کردۆتهوهو، ههشیان بووه وهك (ابن مسعود) خوا لیی پازی بی و غهیری تهویش، به دهنگی بهرز نهیانگوتوهو، هاوهلان لهو بارهوه دواون، بهلام هیچ كهس به هوئی تهوهوه نویتزی كهسی به بهتال نهزانیهوه، لهمهدها کیشهم نهزانیهوه بووبی، ههچهنده له فهرز بوون و نهبوونی خویندنیدا، کیشه ههیهوه، تهوهش مهسه لهیه کی دیکهیه.

دیسان خویندنی قونووت له نویتزی بهیانیدا، کیشه له نیوان زانایاندا لهسه تهوهیه، كه تایا سوننه ته یان نا پهسهند (مكروه)؟ تایا سوچه دی سههوهو بو نه کردنی یان کردنی ببری؟ ته گهر نا، تیکریان لهسه تهوه یه كدهنگن كه تهوهی نهیخوینتی، نویتزه كهی تهواوه قونووت فهرز نیه، ههروهها تهوهی كه دهیخوینتی، بهلای تهوانهوه كه سوننه ته نیه، نویتزه كهی تهواوه چونكه، قونووت بهس تۆزه دریتز كردهوهیه کی راست بوونهوهو، پێك بوونهوه (اعتدال) سی دواى پكوع- یهوه له خوا پارانهوهیه لهو شوینه داو، ته گهر گریمان له غهیری نویتزی بهیانیش دا، تهوه بكات، به پای سهرحهم زانایان تهوهندهی من بزانه، نویتزه كهی بهتال ناییتتهوه.

ههروهها خویندنی دوعای قونووت، له نویتزی وهتردا، تایا له ههموو سالدايه، یان بهس له نیوهی دووه می مانگی ره مهزان دا؟! تهوه بهس له سوننه ته بوونیدا پای جیا جیا هه، ته گهر نا لهوه دانیه كه فهرز نیهوه، نویتزیشی پی بهتال ناییتتهوه، ههروهها له پیش یان له پاش پكوع، به هه مان شیوه.

دیسان سهلام دانهوهی دووه، تایا له نویتزی تهواو و ناتهواو - واته نویتزی مردوو- دا ههیه، یان ته نیا له نویتزی تهواودا ههیه؟! یان ههر

شهرعیی نیه؟ مشت ومړ لم مهسه له یه شدا، دیسان له سوننهت بوون و نه بوون دایه.

ههروه ها گوتنی (الله اکبر) ه زیاده کان له نویژی جه ژندا، کیسه له سوننهت بوونیاندا هه یه، ته گهر نا مشت ومړ له وه دانیه، که هه ر چون بی بگوتیږن یان نه گوتیږن، هه ر به رده که وی.

دیسان جوړه کانی ته حیيات، هه موویان دروستن و، نه مزانیوه جیاوازی له وه دا هه بی، مه گهر جیاوازیه کی ریز په ر، به لکو له مه شدا مشت ومړ له سهر نه و دیه: کام جوړه یان په سنده و خیرتره؟

ههروه ها ته سلې دوعای ده ست پیگردنی نویژ (دعاء الإستفتاح) و جوړه کانی، مشت ومړ له سهر سوننهت بوونیه تی و، له سهر نه وه که کام جوړه یان چاکتره؟ مشت ومړ پش له سهر فهرزبوونی، شتیکی که مه و، قسه یه که له مه زه بی تیمام ته حمه ددا - په حمه تی خوی لی بی -.

تنجا مادام کیسه و جیاوازی ته نیا له سهر سوننهت بوون و نه بووندا بی، مانای وایه: زانرا که هه موو لایه که له سهر نه وه کوکن، که هه ردووک باری کردن و نه گردنی ته و شته دروستن و به رده که ون، ته و مه سه لانهش و دک مه سه له ی جوړه کانی قورشان خویندن (أنواع القراءات) ن که هه موویان دروستن، هه رچه نده هه ندیک که س هه ندیک له جوړه کانی به سهر هه ندیک یاندا هه لده بریږی) (۱۱).

(۱۱) بروانه (رسالة الألفة بين المسلمين) نو سراوی: (شيخ الإسلام أحمد ابن تیمیة الحرانی) که (عبدالفتاح أبو غدة) ته حقیقی کردوه، ص ۲۴ - ۴۶.

ننجا مسولمانانی خوښه ویست و بهرپر!

به ره چاو کړدنی ته و ټاګاداری و بنچینه گرنګه ی که له زمانی که له زانای ئیسلام (ابن تیمیة) وه، چهند وینه یه کمان هیئانه وه، بو تیشک خستنه سهری و پروونکړدنه وه، ییګومان له زور هه راو کیښه دروست کړدن و، دم به دمهی لابه لاهو بیګه لک و، بګره زیان به خش، ده پارپررین، که دهنه مایه ی سهره لږدانی بوغزو کینه و پیکه وه خه ریک بوون و، پوڅه ل بوون و گهنده ل بوونی کو مه ل و کو مه لګای مسولمان.

The banner features a central portrait of a man in a turban. It includes links to Facebook (AliBapir/عبدالباپير), YouTube (عبدالباپير/عبدالباپير), and a website (www.alibapir.net). It also displays QR codes for mobile apps and social media, and mentions a Telegram channel (t.me/alibapir).

باسی سییم

بنچینه و ئاگاداری سییم

((زۆربه ی مه سه له جوزئیه کانی خواپه رستییه کان، به شیوه و چۆنه تی جیا جیا ده کرین و، هه مووشیان هه ر له بازنه ی سوننه تی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) دان، ئنجا یان له پاداشت دا یه کسانن و وه ک یه کن، یان بۆ حاله ته جیا جیا کان)).

دیاره ئه م ئه صل و یه بنچینه یه ش، زانین و تیگه یشتنی ده ورکی یه کجار گرنگی هه یه، بۆ خۆ پاراستن له کیشه و مشت و مپه لابه لاه و یسووده کان، که له ئه نجامی که م شارده زایی و بیر کورتیی و ده مارگیرییه وه پهیدا ده بن، هه لبه ته به تاقیکردنه وه و تیوهرامانیش بۆم ده رکه وتوه که هۆی به نه رده تی ده مارگیری (تعصب) بریتیه له نه زانیی و نه فامیی و نه شارده زایی، چونکه مروف له ئه نجامی که م زانستییدا، هه ق و راستیی و دینداری، ته نیا له قسه یه ک و له راو بو چوونی کدا ده بین و، وا ده زانی ئیسلام له و باره وه به س ئه و رایه ی هه یه! پاشان وه ک ئه نجامی سروشتیی و به پیی یاسای: (لکل تصرف خاطیء، اساس تصورئ خاطیء) هه ر هه لئس و که وتیکی هه له بناغه که ی بۆ چوونی کی هه له یه، ئه و تاقه راو ته نها بۆ چوونه که ئه و پیی گه یشتوه، لیی ده بی به (دین) و هه ر قسه و رایه کی دیکه، له و باره وه به خریشه روو، وه ک شتیکی دژو پیچه وانه ی دین وه ریده گری و دژایه تییه ده کات!!

هه ر بۆیه ش که ده بین چ له رابردو وداو، چ له واقعی هاوچه رخیشماندا، زانا و پیشه و او شارده زایان، نمونه ی سینگ فراوانیی و لیبوردیی و بار قوولی بوون، له بواری جیاوازیی بیرو راو بابه ته ئیجتها دییه کاندا، به لام شوینکه وتوه لاسا که ره وه ناحالیی و که م شارده زاییه کان، زۆر به گرزیی و هه لچوون و ده مارگیرییه وه، له گه ل

ټهو باس و بابۀ تانۀ دا، مامۀ لۀ یان کړدوۀ، ګه لیک جار هۀ لویستی
هینده نه فامانۀ و کړچ و کالیان لئ پشکوټوټۀ وۀ، که بووۀ ته نوکته ی
سهر زاری خۀ لکی.

ټنجا ټیمۀ لیړۀ دا هۀ لویستی یه ک زاناو پشه وای ګه ورۀ مان به نمونۀ
دینینۀ وۀ له سهر سه ماحۀ ت و سینګ فراوانی، ټه وانۀ ی خاوند عیلم و
عقل و شارۀ زاین.

ټه ویش زانای پایۀ بهرز (ابن حزم الأندلسی)^(۱) یه خاوندی کتبی
(المحلّی)،

(ابن حزم) له وۀ لامی بابایۀ کی مالیکی مه زه ب دا، که پرسیار
لیکړدوۀ دهر بارۀ نوټ کړدن له پشت که سیکه وۀ، که له مه زه ب دا
لئ جیا وازۀ، ټایا دروستۀ، یان نا؟!

دیارۀ بابای پرسیار کهر هۀ موو ټهو بر ګانۀ ی که بابای ټیمام ټیایاندا
جیا وازۀ له بابای نوټ کهر (مأموم)، خستوونیه روو، ټنجا (ابن حزم)

(۱) (ابن حزم) یه کی که لهو زانا هۀ لکه وټو وۀ بلیمۀ تانۀ ی که ګه یشتوۀ به پلۀ ی
ټیجتهاد ی موټۀ و، کتبی (المحلّی) ش باشتین بهرهم و شاهیدیه تی له و باروۀ،
بویش ټه رم به نمونۀ هیانۀ وۀ، چونکه له ګه ل ټۀ ندازیه ک توندی و زیاده
رویشیدا، له ګه ل نه یارۀ فیکریه کانیدا، له سونګی ټه وۀ که شارۀ زابی و
زانباریه کی چاکي له قورټان و سونه ټدا هۀ بووۀ، دینین که زور به سینګ
فراوانی و ویزدان و داد ګه رانۀ و لهو مه سۀ لانه ددوئ، که راوېو چوونی جیا وازی
له بارۀ یانۀ وۀ هیۀ! که واته: با هیچ کهس به بیانوی پابندی به قورټان و
سونه ټه وۀ، قسه و رۀ فتاری وای لئ نه پشکوټۀ وۀ که پیچۀ وانۀ ی قورټان و سونه ت
بی و، لافی شوټنکۀ وټنی سۀ له فی صالح لینه دات، له حالیکدا که له رپبازی
ټه وان لای داوۀ سهر پیچیان لیدۀ کات.

پاش پیښه کییه که ولامه که ی تاوا ناراسته ی بابی پرسیار که ر ده کات، که من یه کسه ر ته رجه مه کور دیه که ی دینم.

۱- خوا نیمه و توش سه ر که و توه بکات بو زانیاریه که که له ومان نریک بخاته ووه، کرده ویه که که مایه ی رهامه ندی بیت! باست کرده: تهو کابرایه ت بینوه که له دوا ی تیمامیکه وه ر ژانیک ی زور نویژی کرده، که نازانی مه زه به که ی چییه! نجا تو ناگادار به — خوا نیمه ش و توش سه لامه ت بکات- که به دوا دا گه رانی تهو جوړه مه سه لانه، خه واریج دایانه ی تاو، تهوان بوون که له بیرو بوچوونی خه لکیان ده کولیه وه تاقیان ده کرده وه، هه ر کام له (مأمون) و (معتم) و (واثق) یش له گه ل (ابن ا ی دوا د) و (بشر المرسی) و ته وانه ی وه تهوان وان، به دوا ی تهو ر یبازه ی خه وارج که و تن، ته گه ر نا هیچ کام له هاو ده لان خوا لیان رازی بی و، هه لبر ا رده ی تابعین نکو لیان نه بووه له نویژ کردن له پشت هه ر تیمامیکه وه که نویژی بو کردن، ته نانه ت له پشت (حجاج) و (حبیش بن دلجه) و (نجدة الحروری) و (مختار) یشه وه که هه موویان به کوفر تو مه تبار کراون!!

لهو باره وه پرسیار له (ابن عمر) کراوه گو تویه تی: (إذا قالوا: حيَّ على الصلاة، أجبتناهم، وإذا قالوا: حي على سفك الدماء، تركناهم) ته گه ر گو تیان: وهرن بو نویژ، به دهنگیانه وه ده چین، به لام که گو تیان: وهرن بو خوین ریژی، به قسه یان ناکه ی، (عثمان) یش خوا لی رازی بی گو تویه تی: (إن الصلاة من أحسن ما عمل الناس، فإذا أحسنوا، فأحسن معهم، وإذا أساؤا، فاجتنب إساءتهم) نویژ چاکترین کرده و ی خه لکیه، نجا هه ر کات چاکه یان کرد، له گه لیان به شدار بهو، ته گه ر خراپه شیان کرد، لیان دووره په ریژ به.

۲- پاشان گوتووته، که پیټ گوتراوه: (ټو که سهی نویژی له دواوه دهکین، مهسح له سهر گۆرهوی (جورب) کردن، بیټهوهی چه رمین بن، به دروست دهزانی).

ټنجا برا گیان! ټو قسه یه سهیره! بزانه که له رپی راست (صحیح) دوه له پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) گیراوه ته وه، که مهسحی له سهر گۆرهوی کردوه، بیټهوهی هیچ کهس باسی چه رم (جلد) بکات، ټوه هه ر کام له (أبو مسعود البدری) و (البراء بن عازب) و (أنس بن مالك) و (ابن عمر) و (علي بن أبي طالب) و (عمر بن الخطاب) پروونیان کردو ته وه، نه شزانراوه هیچ کام له هاوه لآن خوا لییان رازی بی، رای جیاوازی هه بی له و باره وه.

۸۴

ههروه ها له رپی راست (صحیح) دوه له (سعید بن المسیب) و (إبراهيم النخعي) و (الأعمش) یش گیراوه ته وه، به لām بو (عطاء) رای جیا جیا هه ن، ټه و ډنډه هه یه که رای موباح بوونی - مهسح کردن له سهر گۆرهوی - له و یشه وه راستره.

له و باره وه ش پرسیار له (أحمد بن حنبل) کراوه گوتوویه تی: (ټوه له هه وت یان هه شت له هاوه لآنی پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) گیراوه ته وه)، جا ټه گه ر به دروستی نازانی نویژ له دواي ټه وانه وه بکه ی که بو م ناو بر دی، ټوه بیگومان زه ره مه ندو هه له ی!

۳- پاشان باست کردوه که له باره ی ټو ئیما مه وه گوتراوه: که ده ست نویژ گرتن به خو شاو (نبیذ)^(۱) به دروست دهزانی!

(۱) نبیذ: (خو شاو) ټو ناو مه که چه ند دهنکه خورما یه کی تی ده هاو یشتر ین بو ټه و ی شیرین بیټ، به لām بیټه وه ی زور بگوړی و بیټه سه ر خو شکه ر، که بیگومان

جا براگیان! بزانه هرچه نده نیمه دهستونوژ گرتن به (نبیذ) به باش نازانین، چونکه فهرموددی راست (صحیح) له وباروه له پیغه مبهروه (صلی الله علیه وسلم) نه هاتوه، به لام دروستبوونی دهستونوژ به (نبیذ) مان گیراوه ته وه له (علي بن أبي طالب) و (عکرمه) و (أوزاعي) یه وه، گیراوه ته وه له (حسن بن حي) و (حمید بن عبدالرحمن) و غیری ته وانیش له شه رعزانان، تنجا ته گهر نوژر له پشت ته وانه وه به روه نازانی، ته وه خوت زانتری!

۴- پاشان گوتووته: که تهو نیمامه دهستونوژو خوشوردن له گومی راوه ستاوی گهر ماودا، به دروست ده زانی، ته مهش براگیان جیی سهر سورمانه! ثایا نه تزانیه که هاوډله زور وردو ژیره گانی مالیک، ودک (إسماعیل القاضي) و ته وانه ی دیکه، هه موویان ته وه رایانه وه، ههر تهو رایه شه که ده لین: به راستیی مالیک ههر تهو دی گوتوه پشتگیری ده که ن؟! تهویش تهو دیه که ههر ناوینک ههرچه نده پیسییه کی تیکه وتبی، به لام رهنګ و تام و بونی نه گورپی، ته وه پاکه و دهستونوژ پی ده گیری و، خوی پی ده شورری!

۵- دواپی گوتووته: که تهو نیمامه خوشوردن به پیویست نازانی، مه گهر له حاله تی ناو هاتنه وه دا، تنجا تو بزانه! که ته م قسه یه ههرچه نده نیمه رامن لی نیه، چونکه له رپی راست (صحیح) وه له پیغه مبهروه (صلی الله علیه وسلم) پیمان گه یشتوه که به بی ناو هاتنه وه (إنزال المني) خوشوردنی پیویست کردوه، نیمه ش تهو فهرموددیه مان له وباروه وهرگرتوه، چونکه زیاده ی تیدایه له فهرموددیه کی دیکه، به لام له گهل

تهو کاته - واته که بوو به سهرخو شکهر - حوکمه کی جیاوه، ههم به حهرام و، ههم به پیس (نجس) یش داده نری.

تهوهشدا کهسیکی وا تهو رایهی پهسه‌ند کردوه، که تنه‌ها رِوژیک له رِوژانی ژیانی، بارته‌قای هه‌موو ته‌وانه‌یه که له دوایی هاتوون و دین هه‌تا هاتنه خواری مه‌سیح علیه السلام، ته‌وانه‌ش (عثمان بن عفان) و (علي بن أبي طالب) و (طلحة) و (زبیر) و (سعد بن أبي وقاص) و (أبو أيوب الأنصاري) و (أبي بن كعب) و (عبدالله بن مسعود) و (أبو سعيد الخدري) و (زید بن ثابت) و (رافع بن خدیج) و (ابن عباس) و (النعمان بن بشیر) - خوا لیان رازی بی و رازیان بکات.

هه‌روه‌ها له زانایانی تابیعین: (الأعمش) و (أبو سلمة بن عبدالرحمن بن عوف) و (هشام بن عروة) و (عطاء بن أبي رباح) و کۆمه‌لیکی دیکه له دواي ته‌وانه‌وه، ئنجا ته‌گه‌ر خۆت به به‌رز ده‌گری، که له دواي ته‌وانه‌وه نوێژ بکه‌ی، ته‌وه ده‌چییه قیامه‌ت و ده‌زانی!!

٦- پاشان گوتووته: که له‌باره‌ی ته‌و ئیمامه‌وه گوتراوه: که پینی وایه که (قوم)یک له شه‌رپاب هه‌رام نیه‌و، دَلْوَپه‌یه‌ک و دوو دَلْوَپه له شه‌رپاب، به‌ده‌ن و پو‌شاک پیس ناکات!

ئنجا ته‌وه جیا‌یه له‌وه‌ی ئیمه‌ باس‌مان ده‌کرد، چونکه هیچ که‌س له مسولمانان لاریی له‌وه نیه‌، که هه‌ر که‌سیک که‌م و زۆری شه‌رپاب به‌هه‌لال بزانی، ته‌وه کافره‌و هاوبه‌ش دانه‌رو هه‌لگه‌راوه‌یه‌و، به‌لای ئیمه‌وه: داوای په‌شیمان بو‌ونه‌وه‌ی لی ده‌کری، ئنجا ته‌گه‌ر په‌شیمان بو‌وه‌ باشه‌، ته‌گه‌رنا ده‌کوژری و ماله‌که‌شی ده‌بیته‌ ده‌ستکه‌وت و ده‌خریته (بیت المال)وه.

به‌لام ته‌گه‌ر مه‌به‌ستت له شه‌رپاب (خمر) خو‌شای غه‌یری گو‌شراو (عصیری) تری بی، ته‌وه هه‌رچه‌نده ئیمه‌ ر‌امان وانیه‌و،

همموو شهو جوړه خوښاو (نبیذ)^(۱) انه به شه راب و حه راب و ده زانین، به لام پیښه وایانیکې وا به هه لالیان زانیون، که زور پایه به رزترن له وانه ی که له دواپانه وه هاتون، له وانه ی که دینیان لی ودرده گیرئ، وهك (علقمه) و (ابراهیم النخعي) و (أعمش) و (سفیان الثوري) و (وکیع) که له وباروه زور توند بووه، هه روه ها له که ساینکه وه گیر او وته وه که له وانه ش به رزتر بوون، تنجا ته گهر خوت پیچ له وه چاکتره، که له پشت ته وانه وه نویژ بکه ی، شهو هینده نه فامیی و گیلپیته به سه و، شهو ونده سه ریچپیته بو - زانیانی - نوممهت به سه، له ریژو حورمهت گرتنی شهو زانیانه و ودرگرتنی دین و سوننه ته گانی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) لیان! ییگومان له دوا ی پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) هیچ کهس له هه له پاریزراو نه بووه، به لام همموو کوښشکه ر (مجتهد) یک پاداشتی هه یه، ته گهر هه له ی کرد پاداشتی که و، ته گهر پیکای دوو پاداشت و، هه ر چون بی کوښشکه ری به هه له داچوو، له لاسا که ره و دی پیکه ر، چاکتره (والمجتهد المخطيء افضل من المقلد المصیب) چونکه بهس زانا^(۲) ده توانی کوښش بکات و، شهو دی نه زانیس نه بی، ته قلید ناکات.

(۱) دیاره مبهستی (ابن حزم) شهو جوړه خوښاو (نبیذ) انه ی که گورانیان به سه ردا هاتوه، به لام جارئ نه چوونه ته قوناغی شه راب و سه ر خوښکه ری به وه، بو زیاتر شاره زایی له وباروه بروانه: (نیل الأوطار) ج ۹ ص ۷۵ تا ۷۸، (نبیذ) یش زیاتر به خوښاوی خورما ده گوئری.

(۲) که واته: با کهس خه یال پلاو نه کات و، به بی نامادیی و شایسته می لافی (اجتهاد) لی نه دات، به بیانوی شهو دی که (اجتهاد) چاکتره له (تقلید)، چونکه (اجتهاد) باشته ر، به لام بو شه هلی خو ی، نهك بو هه رکه سیك که یفی لی بو، چونکه شهو کاته به (مشتهی) داده ری، نهك (مجتهد)!!

به لام تهوه که شه راب هه رچی بهری بکه وی، پیسی دهکات، نه مانزانیه کهس لهوه نکو لپی هه بی، جگه له قسه یه که هه ندی له زانایان له (ربیعۀ) هوه باسیان کردوه، تهویش قسه یه کی پووجه و، (حسبنا الله ونعم الوکیل).

۷- پاشان باست کردوه: که تهو ئیمامه بهس مهسحی به شینک له سه ری دهکات، ئنجا ئاگادار به! که ته مهش کرده یه که له ریی راست (صحیح) هوه له پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) گیرا وده، هه روه ها له ریی راسته وه له (ابن عمر) هوه هاتوه، دوا یی له (ابراهیم النخعی) و (صفیة بنت أبي عبید) و (فاطمة بنت المنذر) و (شعبي) و (عبدالرحمن بن أبي لیلی) و (عکرمه) و (حسن البصري) و (عطاء و (أبي العالیة) و (الأوزاعي) و (اللیث) و جه ما وری شه رعزانان و غهیری تهوانیش، ئنجا ته گهر رازی نی، له پشت تهوانه وه نوێر بکه ی، تهوه له ودها کهم و کورپی و عهیب ملی خۆت دهگری، نه که هی تهوان و (حسبنا الله ونعم الوکیل).

۸- پاشان باست کردوه: که تهو ئیمامه پاش دانیشتن^(۱) هه لده ستیته وه- بو ر کاتی دووم و چوارده- ئنجا تو بزانه! که ته مه له ریی راست (صحیح) هوه له پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) و له (عمرو بن سامة الجرمي) که له سه رده می پیغه مبه ری خوادا (صلی الله علیه وسلم) به رنوێزیی بو ها وده لان کردوه، هه روه ها کومه لانیکی دیکه ی، زور له زانایان له دوا ی تهوان، تهوه رایان بووه، ئنجا ته گهر خۆت پی

(۱) مه به ست دانیشتنی دوا ی سه جده ی دوومه که به (جلسة الإستراحة) ناو

له وه ناوه شیتته وه له پشت ته وانه وه نوێژ بکهی که باسمان کردن، شه وه خۆت بێ عه قل کردوه، سته مت له خۆت کردوه (حسبنا الله ونعم الوکیل).

شه وهش که ده لێی: هه ندیک له زانایان قه ده غه یان کردوه، ناگامان لێیه تی، به لام بشزانه! که شه زانایانه ی رایان وابوو -بکری- و بۆم باس کردی، پایه به رزترن له وانه ی قه ده غه یان کردوه، بێگومان هه ندیک له زانایان به لگه نین له سه ر هه ندیکیان، به لکو به س پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) به لگه یه له سه ر هه موویان، خوی به رز فه رموویه تی.

[فَإِنْ نَزَعْنَاهُ فِي شَيْءٍ فَردُّهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا] (النساء - ۵۹).

۸۹

واته: ئنجا له هه ر شتی کدا که وتنه کی شه، شه به یگێر نه وه بۆ لای خواو پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) شه گه ر بپرواتان به خواو به رۆژی دوا یی هه یه، شه به شتره وه سه ره نجامی چاکتره.

۹- هه روه ها له به ره ی شه و ئیمامه وه ده لێی: که (بسم الله) له سه ره تای سووره تی فاتیه وه ده کات و، به ئایه تیکی داده نی، ئنجا تۆ بزانه! که قورئان خوێنه کوفه ییه کان که (عاصم) و (حمزة) و (کسائی) یان، وایان کردوه به ئایه تیکی فاتیه یان ژماردوه، شه وه قسه ی (علی) و (ابن عمر) و (أبي ابن کعب) و (أبي هريرة) و (ابن الزبير) و (ابن عباس) وه، (عبدالله بن مغفل) و (زهري) و (إبراهيم النخعي) و (سعيد بن جبیر) و (سعيد بن رباح) و (طاووس) و (الحکم بن عتیبه) و (أبي إسحاق السبيعي) یش هه مان رایان هه بووه.

کۆمه‌لانیکی زۆریش له زانایانی دواي تهوان هه‌مان بۆچوونیان هه‌بووه، وهك: (ابن المبارک) و (أحمد بن حنبل) و (إسحاق بن راهويه) و غه‌یری ته‌وانیش، ته‌نانه‌ت هه‌ندیکیان نوێژی هه‌ر كه‌سیك كه له سه‌رده‌تای فاتیه‌وه نه‌یگوتی، به‌ به‌تال زانیوه، ئنجا ئیمه هه‌رچه‌نده نوێژی ته‌و كه‌سه كه (بسم الله الرحمن الرحيم) ناخوینێ، به‌ به‌تال دانانیین، به‌لام ته‌وانه‌ی باس‌مان كردن، رایان وابوووه، ته‌وه —واته: نه‌خویندنی (بسم الله الرحمن الرحيم) له سه‌رده‌تای فاتیه‌وه— له جه‌ماوه‌ری هاوه‌لان و له (أبو بكر) و (عمر)یش خوا له هه‌موویان رازی بی‌ت گێڕاوه‌ته‌وه، ئنجا ته‌گه‌ر نوێژی له دواي ته‌وانه‌وه به‌رپه‌وا نازانی، ته‌وه سته‌مت له خۆت كرده‌وه نه‌فامیی خۆت راگه‌یانده‌وه (حسبنا الله ونعم الوكيل).

٩٠

٩٠- هه‌روه‌ها له‌باردی ته‌و ئیمامه‌وه گوتوته: كه ته‌و ئیمامه - دواي ته‌واوكردنی نوێژ- به‌ لای راست و چه‌پدا، سه‌لام ده‌داته‌وه ((١)). (السلام عليكم ورحمة الله)، (السلام عليكم ورحمة الله)! ئنجا تو ئاگادار! به‌ كه‌ ئاته‌وه راسته‌و له پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) پاشان له (أبو بكر) و (إبن مسعود) و (علي بن أبي طالب) و (عمار بن یاسر) و (نافع بن الحارث بن عبد الحارث)، دوايی له (علقمة) و (أبي عبد الرحمن السلمي) و (أسود بن یزید) و (إبراهيم النخعي) و (خيشمة) و، له‌وانه‌ی دواي ته‌وان: (سفيان الثوري) و (الحسن بن حي) و (أحمد بن حنبل) و (إسحاق) و (أبي ثور) و غه‌یری

(١) بۆیه ته‌و پرسیاوه‌ی كرده‌وه، چونكه مالیکییه‌كان، یهك جار سه‌لام ده‌دانه‌وه، رۆویه‌رپووی قیبله، به‌یج ئاوێدانه‌وه بۆ لای راست و چه‌پ.

تهوانیش و جه ماوهری زانایانی فهرموده ناسه وه گپراوده ته وه، ته نانه ت هه ندیک له وانه ی باسما ن کردن، به فهرزی ده زانن.

ئنجا ته گهر خۆت له وه به بهرز ده گریّت که له پشت ته وانه وه نویژ بکه ی، ته وه بیگومان به و رده فتارته جگه له خۆت، زیان له هیچ کهس ناده ی و، (حسبنا الله ونعم الوکیل).

۱۱- پاشان باسی ته وه ت کردوه له دوا ی نویژ ده پارپته وه، ته وه شتیکی باشه، خوا ی بهرز فهرموویه تی:

[أَدْعُوْنِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ] (غافر - ۶۰).

واته: لیم پیاړینه وه به ده نگتانه وه دیم.

۹۱

۱۲- هه روه ها گوتوته: نویژی نیوه پړۆ له سه رده تاي لادانی پړۆژ (أول زوال الشمس) دا ده کات، ئنجا بیگومان ته وه چاکتره، مه گهر له هاوین له کاتی گهرمای به تیندا، چونکه له فهرموده ی راست (صحیح) ی پیغه مبه ردا (صلی الله علیه وسلم) هاتوه^(۱)، که پرسیا ری لیئکرا وه ده رباری چاکترین کرده وه! ته ویش فهرموویه تی: (الصلاة في أول وقتها) نویژ له سه رده تاي کاته که یه وه، هه روه ها له پییه کی راسته وه له ها وه لانی دوا ی خوی و ته وانه ی دوا ی تهوانیش گپراوده ته وه، خوا لییان رازی بیت و، دوا خستنیشی مادام له کاتی خوی نه چیتته ده ری، بوا ری هه یه و، هیچ که سییکمان پی شک نایه ت له مسولمانان، که ری له نویژ کردن گرتبی له سه رده تاي کاته که یه وه، تا کو ری تیجی

(۱) واته له پرو ی سه نه دوه راست (صحیح)، ته گهرنا بیگومان هه رچی پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) فهرموویتی، هه راسته.

له نویژی تهو کهسه پرسى، که له پشت کهسیکه وه دهیکات که لهوکاته دا نویژ دهکات و، (حسبنا الله نعم الوکیل).

۱۳- به لام عاده تی بهرزکردنه وهی ههردووک دهست له کاتی هه موو (الله اکبر) دهکان دا، تهوه له سوننه تی (صحیح) ی پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) دا هاتهوه، سهیر تهوه یه که لهو کتیبه ی (الموطأ) یشدا ههیه که رهنگه بینیتان، به لام کتیبه کانی دیکه ی زانیان و کتیبه کانی فهرمووده (دواوین الحديث)، تهوه لهم ولاتانه ی تهنده لوسدا که متر کاریان پی دهکری و، من دهمو یست: تهوانه ت بو باس بکه م، که تهوه یان نه قل کردهو، زور به توندی جهختیان له سهه کردهو، به لام تهوه ندهم بهسه که (أشهب) و (ابن وهب) و (أبا المصعب) فهرمووده دهست بهرزکردنه وهیان له پیش رکوع و دوا ی رکوع، له قسه و کرده ی مالیک گیراوه تهوه، تنجا ته گهر رازی نی، نویژی له دواوه بکه ی، تهوه بیرو پای خو ت له وبارده بهسه!

۱۴- براگیان! بزانه که (ابن عمر) هه ره کهسیکی دیبایه نویژی کردباو، ههردووک دهسته کانی له کاتی رکوع و سهجده دا بهرز نه کردبانه وه، دهکه چهوی تیده گرت، تهوانه ش که وایان کردهو، زور له وه زیاترن که نه زانه کان نه یانسانس) (۱).

پی م وایه دوا ی تهو پروونکردنه وانه ی زانی پایه بهرز (ابن حزم) یش، تاگاداری و بنچینه ی سییه م، پیوستی به هیچ پروونکردنه وهی دیکه ناکات، خوا به چاکترین شیوه پاداشتی تهو که له زانا موخته هیده بداته وه.

(۱) بر وانه: (رسالة في الإمامة في جواز الإقتداء بالمخالف في الفروع) نووسراوی: الإمام المجتهد أبي محمد علي بن حزم الظاهري الأندلسي، ص ۱۲۳ - ۱۲۹، که له گهل (رسالة الألفة بين المسلمين) دا، چاپ کراوه.

باسی چوارم

بنچینہ و ٹاگاداری چوارم

www.alibapir.com

((مادام ئه و خواپه رستیانه ی که له بازنه ی سوننه تدا به شیوه ی جوړاو جوړ ده کړئ، هه موویان دروست و ږه و ا بن، ئنجا چ له خیر و پاداشته یه کسان بن، چ به رزی و نزمی (تفاضل) یان له نیواندا هه بی، چ بابای خواپه رست (عابد) سه رپشک (مختار) بی له هه لېژاردنی جوړیکیانداو، چ جیاوازییه که یان بو حاله ته جیا جیا کان بیت، به لئ مادام وایی، سوننه ت و په سهند وایه هه رجاره به جوړیکیان په فتار بکړی، نه که هه ر له سه ر جوړیکیان به رده وام بی، یا خود دوو جوړیان له کاتیکدا کو بکاته وه)).

دیاره ږه چاو کردن و کاری کړدنی ئه و ناګاداری و بنچینه گرنګه ش، رولیکي گه وره ده گیریت له پاراستنی برایه تی و ته بایی و یه کرپیزی کومل و کومه لګای نیسلا مییداو، بزار کړدنی و پاک کړدنه و دی له ټیګګیران و شه ږه دندو و که ی فامکا لانه و فقهیر حالانه، که له سه ر حسابی یه کلا کړدنه و دی کیشه سه ره کیی و چاره نووس سازه کان دیته گوړی و، کومه لیک قوله شه ږی و ده می نیو خو، له نیو مسولماناندا پهیدا ده کن و، دوژمن و ناحه زانی خواو کومل و کومه لګای مسولمانیش، شاد و خنی ده کن.

ئنجا با ئه م ناګاداری و بنچینه گرنګه ش، بخهینه بهر تیشک و روشناییه کی دیکه له زانا پایه به رزو هه لکه و توه پشیننه کانمان که (شیخ الإسلام ابن تیمیة) یه ږه زاو ږه حمه تی خوی لی بی، ئه و پیشه و او و شاره زاو پاریزکارو فیدا کاره، له یه کی که له فته واکانیدا^(۱) له و باره و

(۱) بږوانه: (مجموع الفتاوی) ج ۲۴، ص ۲۴۲ تا ۲۵۲. زانای ناودارو پاریزکار (نوی) یش له و باره و چند قسه یه کی جوانی کردوون که ده لی:

(...فهو أن النبي (صلى الله عليه وسلم) كانت له في الصلاة أحوال، حال يفعل فيها هذا، وحال يفعل فيها هذا، كما كانت له أحوال في تطويل القراءة وتخفيفها، وغير ذلك

گوتوویه تی، که نیمه له بهر زور دریزنه بوونه وه دهقه عه ره بیه که ی ناهینین و یه کسه ر ته رجه مه کور دییه که ی دینین:

(... تیکرای جورده خواپه رستییه کان، چ گوتیه یی بن چ کرده یی، ته گه ر به شیویه ک گیرابنه وه که دروست بی پیا نه وه پابه ند بین، هیچ کامیان ناپه سه ند نین، به لکو هه موو تهو جورانه شهرعی و دروستن، وه که له جورده گانی نویژی ترس (صلاة الخوف) دا باسما ن کردوهو، له دوو جورده گانی بانگ داند، به (ترجیع) و به یی (ترجیع)

من أنواعها، وكما توضع مرة مرة، ومرتين مرتين، وثلاثاً ثلاثاً، وكما طاف ركباً وطاف ماشياً، وكما أوتر أول الليل وآخره وأوسطه، وانتهى وتره إلى السحر، وغير ذلك كما هو معلوم من أحواله (صلى الله عليه وسلم) وكان يفعل العبادة على نوعين أو أنواع، ليبين الرخصة والجواز مرة، أو مرات قليلة ويوافظ على الأفضل بينهما على أنه المختار والأولى... (المجموع) ج ٣، ص ٤٠١.

واته: .. تهویش له بهر تهوویه که پیغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) له نویژ کردنیدا، چهند حاله تیکه هه بوون، له حاله تیکدا ته مبه ی کردوهو له حاله تیکه دیکه دا تهو دی کردوه، هه ر وه که چو ن له دریز کردنه وه ی قورنا ن خویندنی نیو نویژ یان کورت کردنه وه ی داو، جورده گانی دیکه یدا، حاله تی جیا جیا ی هه بوونه و، هه ر وه که چو ن له دهست نویژ گرتندا، یه که یه که و، دوو دوو و، سی جار سی جار، ته ندامه گانی شو رده و، هه ر وه که چو ن به سواری و به پیاده ته وافی کردوهو، هه ر وه که چو ن له سه ر هتای شه و کو تاییه که ی و نیو ده راستی دا، نویژی وهتری کردوهو سه ر هتاجام نویژی وهتری گه یاندو ته کاتی سه حه ر (پیش به ربه یان و بانگ دان) و، غه یری ته وانه ش که له حال و بالی پیغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) ئاشکرایه، بویه به دوو جو ر یان زیاتر، خواپه رستییه گانی ته نجام داو ن، تا کو به جاریک یان چهند جاریکی که م، مو لّت و دروست (جائز) بوون بخته پرو و، به هو ی دوامیشی له سه ر حاله تیکیان پیشانی بدات، که تهو یان چاکترو په سه ند تره.

و، له دوو جوړه کانی قامهت کردندا، به جووتی یان به تاکی^(۱)، هه روهها وهك له جوړه کانی ته حیيات و، جوړه کانی (استفتاح) و، جوړه کانی (استعاذه)^(۲) و، جوړه کانی قورٹان خویندن و، جوړه کانی (الله أكبر) زیاډه کانی جه ژن و، جوړه کانی نویژى مردوو و، سه جدهى سه هوو و، دوعای قونوت و، پیش یان پاش ركوع و، (تحمید) کردن به هیشتنه ودى (و) یان به لابرډنى و، غه یری ته وانهش دا باسماں كړدوه.

به لى جارى واش هه یه هه نديك لهو گير راوانه (مأثورات) به په سه سهند ترو چا كتر داده نرى و، به سهر هه نديكى ديكه دا هه لده بریږى، هه ركات به لگه یه هه بهی ته وه پیویست بكات، به لام ته وهى ديكه ش به ناپه سه سهند دانارى.

تنجا شتيكى پروونه كه ئينسان له يه ك كاتدا بوى ناكړى كه له جوړه کانی خواپه رستبيدا، دوو جوړ كوښكاته وه، بوى نالوى كه دوو ته حیيات پيکه وه بخړنى، یان دوو جوړه قورٹان خویندن پيکه وه، هه روهها ناتوانى دوو جوړه نویژى مردوو ويكړا بكات و، ته گهر تهو شتانه هه موویان به يه ك جارو له يه ك كاتدا بكات، ته وه شتيكه قه ده غه كراوه، كوژدنه وهى تهو جوړه خواپه رستبيانه، جارى وا هه يه چه رام و جارى واش هه يه ناپه سه سنده.

(۱) واته: (الله أكبر) دكان چوار جارو (أشهد أن لا إله إلا الله) و (وأشهد أن محمداً رسول الله) وهك بانگ، دوو دوو بلخ، یان (الله أكبر) دكان دووان و، شا به تمانه كانی ش تاك تاك بن.

(۲) مبه سست (أعوذ بالله من الشيطان الرجيم) گوته كه چه ند جوړيكي هه يه.

ئنجانه چی ته ماشای که سینک بکهی که هر دهکات هندیک لهو
شتانه پیکه وه کوبکاته وه، ودهک ته وهی که هندیکیان هموو جوړه
سه له واته کانی که له پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) گیراونه وه،
کوی کردوونه وه لیکی داوون و، تهو جوړه دوعایه لیکدراو (ملق) هی
پی په سهند بووه! دهرباری تهو فهرموده یی که (بخاری و مسلم)
له (أبو بکر الصديق) - خوالی رازی بی - ده گیر نه وه که له کاتیکدا
به پیغمبری (صلی الله علیه وسلم) گوت: دوعایه کم فی بکه،
که له نویژه کم دا پی بیاریمه وه، فهرمووی: (قل اللهم إني ظلمت
نفسی ظلماً کبیراً، (وفي رواية کثیراً) إنه لا یغفر الذنوب إلا أنت، فاعفر لی
مغفرة من عندک وارحمنی إنک أنت الغفور الرحیم)^(۱)، به لی لهباری
تهم فهرموده یی وه گوتویه تی: وابهش بلی: (کثیراً کبیراً) هروها
له وینهی ته مه دا له شته کانی دیکه دا، هه مان رای هه بوو!! ئنجا
بیگومان تهم رایه بییهی، چونکه:

یه که م: ته مه سوننه ت نیه، به لکو پیچه وانهی سوننه ته، تاخر پیغمبر
(صلی الله علیه وسلم) تهو دوو وشانهی ویکرا نه گوتوون، به لکو
جاریک تهم و جاریکی دی تهوی دیکه ی فهرمووه، ئنجا مادام راست
بی، هه ردوویان له وه وه گیراونه وه، که واته کۆکردنه و دیان سوننه ت
نیه، به لکو هه چهنده دروست (جائز) بی، بیدعه ته.

دووهم: کۆکردنه وی هه مو بیژه (لفظ) دکانی دوعایه ک یان جوړه
زیکریک به مه بهستی خواپه رستی (تعبد)، ودهک کۆکردنه وی سه رجهم
جوړه کانی قورئان خویندنی قورئان خوینه کانه، به مه بهستی قورئان

(۱) متفق علیه: البخاری: ۸۳۴، و مسلم: ۲۷۰۵.

خویندن و بیر لیکردنه وه له گه ل جوړاوجوړبوونی واتاگان، نهك به مه به سستی دهرس گوتنه وه له بهرکړدن که ته مه دروسته، وهك ته وهی که له نویتړدا ته م ثایه تانه تاوا بخوینی:

۱- [فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ] (البقرة - ۱۰) - [مَا كَانُوا يَكْذِبُونَ].

۲- [رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنَ أَسْفَارِنَا] (السبا - ۱۹) - (بَعْدَ بَيْنَ أَسْفَارِنَا).

۳- [وَمَا اللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ] (البقرة - ۸۵) - (عَمَّا يَعْمَلُونَ).

۴- [وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ] (الأعراف - ۱۵۷) - (أَصَارَهُم).

۵- [..وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ] (المائدة - ۶) - (وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ).

۶- [وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ] (البقرة - ۲۲۲) - (حَتَّى يَطْهُرْنَ).

۷- [وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا ءَاتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا..] (البقرة - ۲۲۹) - (إِلَّا أَنْ يَخَافَا..).

۸- [أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ] (المائدة - ۶) - (أَوْ لَمَسْتُمُ..).

بیگومان ته و جوړه - قورپان خویندنه - بیدعه تیکی ناپه سه ندو ناقولایه .
سییه م: ته نانه ت زیکره به رډوا دانراوه کانیش، په سه ند نیه که لیک بدرین و زیکریکی دیکه یان لی پیک بهینری، بو وینه: ته گهر یه کیک بیني له و فرموده دهی که (ابن مسعود) دهر بارهی ته حیيات گیراویه ته وه،

وشه‌ی (التحیات والصلوات) له گه‌ل وشه‌ی: (الزاکیات) ی ته حیاتی (عمر بن الخطاب) و وشه‌ی: (المبارکات) ی (ابن عباس) پیکه‌وه کۆبکاته‌وه، که سه‌ره‌نجام ته حیاته‌که‌ی ئاوی لی بی (التحیات لله والصلوات المبارکات والزاکیات) ته‌وه به‌و شیوه‌یه ږدواو په‌سه‌ند نیه.

چواره‌م: ته‌م ږه‌فتاره که‌سیک ده‌یکات، که پی وایه هه‌تا پیت و بیژه‌کان زیاتر بن، چاکتره، به‌لام جاری واهیه وانا که‌ی که‌متر و بگره‌گورانیشی به‌سه‌ردا دی، تنجا ته‌و که‌سه ته‌گر چاک له فهرمووده‌کانه‌وه ږامابایه، ده‌یزانی که هه‌ر کامیکیان مه‌به‌ست دینیتته دی، هه‌رچه‌نده هه‌ندیکیان باشت بیهینیتته دی، چونکه که ده‌لی: (ظلماً کثیراً) ته‌وه بیگومان هه‌ر کاتیک شت زور بوو، ته‌وه گه‌وره‌شه له واتاداو، هه‌ر کاتیک گه‌وره بوو، ته‌وه زوریشه.

۱۰۰

له کاتیکدا ده‌لی: (اللهم صل علی محمد وآل محمد) یان ده‌لی: (اللهم صل علی محمد وأزواجه وذریته) ته‌وه بیگومان هاوسه‌ره‌کانی و وه‌چه‌کانیشی، هه‌ر له جوغزی (آل) که‌ی دان، یان خودی (آل) که‌ینیی، تنجا کاتیک کویکردنه‌وه گوتی: (علی آل محمد وعلی أزواجه وذریته) ته‌وه دیاره له ده‌قه شه‌رعییه‌کانه‌وه ږانه‌ماوه.

پوخته‌ی قسان: ته‌گر یه‌کیک له دوو زیکره‌کان له ته‌سلی واتادا له گه‌ل ته‌وی دیکه یه‌کی ده‌گرته‌وه، ته‌وه وه‌ک ته‌و دوو جوړه‌قورښان خویندنانه‌ن، که یه‌ک واتایان هه‌یه، به‌لام ته‌گر واتایان جوړاو جوړ بوو، ته‌وه وه‌ک ته‌و دوو جوړه‌قورښان خویندنانه‌ن، که واتایان جیاجیایه، له هه‌ردووک حالانیشدا، له یه‌ک کاتدا، کۆکردنه‌وه‌یان دروست نیه.

به لّام کوکړدنه وهی نوږته کانی ترس و ته حییا ته کان، یان قامهت
کړدنه کان و... هتد، دوو جوړیان پیکه وه کوکړننه وه - له یه ک کاتدا -
ته وه به یه ک دهنگی هه موو مسولمانان قه دهغه یه، ښجا ته گهر ته و
خواپه رستیبه گوته یی و کړدییانه، پیوست بی به شیوه یه له
شیوه کانی هه ر بکړن - وه کورښان خویندن به پی هندیک له
جوړه کانی کورښان خویندن - ته وه مه رج نیه که هه رکه سیک وا بکات،
حه تمه نه له سهر چاکترین شیوه یی - به لای خو یه وه - ته نجامی دایی،
به لکو دهینی ته و مه سه له یه چاکتر (افضل) ای تیدا نیه، به لکو وه
رپییه کانی حاجییانه به ره و مه که، چونکه خه لکی هه ر ناوچه یه له
رپیگای خو یانه وه، هج ده کهن و، هه لبراردنیشیان بو ته و رپییه، له بهر
ته وه نیه که باشته، تا کو هه جه که یان له هجی خه لکی دیکه باشته
بی، به لکو هه ر ده بوا یه به رپییه کدا بچن و، ته و رپییه یان گرتوه
یان له بهر ښاسانی، یان له بهر هو یه کی دی، هه رچه نده هه موویان
یه کسانن.

که واته: پیوسته جیاوازی بخړته ښوان هه لبراردنی هه ندیک له
رووه شهرعییه کانی مه سه له یه ک، له بهر چاکی زاتی له خویدا، به لای
هه لبرآره رییه وه، هه لبراردنی یه کیکیان له بهر ناچاربی و پیوستی،
که به هو ښاسانی، یان هو یه کی دیکه وه، هه لبرآره وه.

دیاره زانایانی پیشینیش هه ر کامیکیان، به شیوه یه کی شهرعیی،
کورښانی خویندوه نوږتی کړدوه و پارا وده وه زیکری کړدوه، هاو ده
هاوشوین و هاوچه ر خه کانیشی، ته و شیوه یه یان لی وهر گرتوه، ښجا
ته و شیوانه یه کسانن یان هه ندیکیان چاکترن.

پاشان زانایانی پاشین (خَلْف) هی وایان تیدا پهیدا بووه، که ویستوو یه تی وا پیشان بدات: ئەو رایه ی هه لیبژاردوه، له بهر چاکیی هه لیبژاردوه، یه کی دیکه ش هاتوه بهر په رچی داوه ته وه، ئیدی له وه وه، بگروه بهرده و مشت و مری له سه ر ئارده زوو دامه زراوو سه ر لیشتوین، سه ری هه لداوه! چونکه هه ردووک شیوه کانی له لای خواو پیغه مبه ره که ی، وه که یه کن، که چی هه ر کو مه لیک رپیازی خو ی پی باشته و، هه ر که سیکی خو شده و ی که له و بارده له گه لیه تی و، پشت له وانه ش ده کات، که شیوه که ی دیکه ده کن، به و جوړه ته وانه ی که خوا، وه که یه کی داناو، به رزی و نرمییان، تیدا پهیدا ده کن و، ته وانه ش که خوا به رزی و نرمیی تیدا داناو، وه که یه کیان ته ماشا ده کن!!

ئنجا ئەمه ده روزه که له و ده روازانه ی، که جیاوازی و په رته موازیان لیوه هاتوته نیو ئۆممه ت، که بیگومان قورئان و سوننه ت نه هییان لی کردوو، پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) نه هی له خودی ئەم جوړه جیاوازی و کیشه کی شه کردوه، له فه رمووده ی راست (صحیح) ی خو ی دا^(۱)...

(۱) [عن نزال بن سبرة عن ابن مسعود رضي الله عنه: أنه سمع رجلاً يقرأ آية سمع النبي (صلی الله علیه وسلم) قرأ خلفها (قال) فأخذت بيده، فانطلقت به إلى النبي (صلی الله علیه وسلم) فقال: كلاهما محسن فأقرعه... رواه البخاري: ۴۷۵].
واته: (ابن مسعود) ده لئ: گویم له پیاوێک بوو ئایه تیکی خویند که له پیغه مبه رم (صلی الله علیه وسلم) بیستبوو، به جوړیکی دیکه ی خویندبوو، بۆیه ده ستم گرت و برده لای پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) ته ویش فه رمووی: هه ردووکتان چاکتان خویندوه! بیخوینن...

(ابن تیمیة) په حه مه تی خوا ی لیئ، دوا ی ته و ی ئەو فه رمووده ی هیتاوه له کتیبی: (إقتضاء الصراط المستقیم) ج ۱، ص ۱۲۴، دا گوته ویه تی: بزانه که زۆریه کی شه و جیاوازی نیو ئۆممه ت که ده یته مایه ی شوینکه و تنی هه واو

نارذوو، له مجوره: ټویش ټوښه که هرکام لهو دووانه پايان جياوازه، لهوډا که ټيسپاتي، دکات پيکاوښه، به لام لهوډا که نه فی کردو، به هله ډا چوو، هرودک چوڼ هر دووک قورټان خوښه کان لهو جوړه خوښنده که خوښ خوښدووی، پيکاووی، به لام له به هله ډا ګانی خوښندنې به رامبه رکه ډا، به هله ډا چوو، پيکومان زوربه نه زاني، به هوڼي نه فيسه وښه، که بريته له پروا پي نه بوون و به درو ډان، نه که له ټيسپات کردندا، چونکه ټاګاډار بوونی ټينسان لهو شتانه که ټيسپاتيان دکات، ټاساتره لهوډي که نه فييان دکات...

نجا جوړه ګانی راجيایی (اختلاف) یش به گشتي دووان: جياوازي جوړاو جوړ (اختلاف التنوع)، و جياوازي پيکه وه دژبوون (اختلاف التضاد)، جياوازي جوړاو جوړيش، چهند شيوښه کی همن، بو وښه:

۱- ټوښه که هر دووک قسه کان، يان کرده ګان، راست و پروا بن، وډک نهو جوړه قورټان خوښندنه کی که هاوډلان ټيياندا که وټوونه مشت و مړوډ، هتا پيغه مبهري خوا (صلي الله عليه وسلم) سه زښتي کردون له سر مشت و مړو فمروښه ټي: هر دووک تان چاکتان خوښنده، هر وډا جياوازي له جوړه ګانی: بانګ ډان و، قامت خوښندن و، (استفتاح) و، ته حبييات و، نوژي ترس و (الله اکبر) ډګانی نوژي جه نازو... هتد، که هم مو جوړه ګانيان دروستن، ټيټه وډي بګونجي بګوتري: که همنديکيان چاکترن.

پاشان دښيني زور له ټوښه له مباره وډ، به جوړيک که وټوونه ته کيشو مشت و مړوډ، که بوته هوڼي شهرو کوشتار له ټيو چهند کوښه ټيکياندا، له سر ټوډ که ټيا قامت وشه ګانی دوو دوو بن، يان تګ تګ و، ټو جوړه بابنه تانه؟ پيکومان ټمه ش هر اميکی گوره وډو، همنديکيان به هوڼي ټو جوړه بير کردنه وښه وډ، ټه گره نه گه ټيښته راددې شهرو کوشتار، دښيني زوريان مهيل و نارذوو يه کيک لهو جوړه يان چوته ډل و، پشتيان له جوړه ګانی ديکه کردو، ياخوډ نه هييان ټي دهکمن و، بهو جوړه رډفتارته ش که وټوونه ته بهر هر ډه شو نه هي پيغه مبه وډ (صلي الله عليه وسلم) .

۲- ټوښه که هر دووک قسه کان، يه که ټيوډوکیان هيه، به لام دډبرينه ګانيان جياوازن، وډک ټوډي زور له خه کی دهکونه مشت و مړو پای جياوازه وډ، دډباري

یژدی سزا شهر عیبه کان و، ته عبیری به لگه کان و، نوانانی ناوبراوه کان و، دابه شکردنی یاساکان و... هتد، پاشان نه فامیی و ستم دهیته فاکته ری مه دحکردنی کو مه لیک و زه مکردنی نه وی دی.

۳- شپوه کی دیکه نهویه که و اتاکان له یه ک جیان، به لام دژی یه کنی نین:- تم قسه یه ش راسته و نهوی دیکه ش راسته، هر چنده مانای یه کیکیان عهینی نهوی دیکه نیه، نه مه ش له کیشه و مشت و مړه کاند زور زوره.

۴- شپوه کی دیکه ش نهویه که هر دووک ریبه کان دروستن، به لام پیاوړیک یان کو مه لیک، تم ریبه یان گرتو، کو مه لیک دیکه ش ریبه کی دیکه و هر دووکیشیان له نیسلاما په سندهو چاکن، پاشان نه زانیی یان ستم، دهیته مایه ی زه مکردن، یان به چاکتر دانانی یه کیکیان، به یی نیازنکی باش، یان به یی زانیاری....

ننجا تم به شه که ناومان لیناوه: جیاوازی جوړاوجور (اختلاف النوع)، یی دوو دلی هر دوو لایه نی جیاوازی پیکاویانه، به لام خراب نهویانه که ستم و ده سترژی ددکاته سر نهوی دیکه، قورنایش نهوی راگه یانده که هر کام له دوو لایه، لهو حالانده، چاکن و شایسته ی مه دحن، به مه رجیک ده سترژی پیدا نه یی:

۱- وک خوی په وره دگار فمرویه تی: [مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْسَةٍ أَوْ نَرَكْتُمْ هَا فَاقِمْهُ عَلَىٰ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ...] (الحشر - ۵)، واته: هر دار خورمایه که بریوتانه، یان له سر ره گ و ریشه کی هیشتو تانه نهوه، نهوه به فرمانی خوا بووه... چونکه هاوه لانی پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) که وتیونه کیشه وه: دهریاری برینه وهی دره خته کان، همدیکیان بریویان و، نهوانی دیکه ش نه یان بریون،

۲- هر ودها وک فمرویه تی: [وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْتَصِمَانِ فِي الْغُرِّ إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ غَمُّ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾ فَهَمَّهَا سُلَيْمَانٌ وَكَأَلْنَا حُكْمًا وَعَلَّمَا...] (الأنبياء - ۷۸، ۷۹).

هر ودها له وده که پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) له وژی (بنی قریظه) دا هم دانی به له لویستی نهواندها هینا که نوژی عسریان له کاتی خویدا کردو، هم به هی نهوانه یشدا، که دواپانخت، هتا گه یشته لای (بنی قریظه)، ۴.

ئنجا پئویسته ئەم جوړه خواپه رستیانه، به بئ به لگه‌ی شهرعیی هه‌ندیکیان به‌سەر هه‌ندیکیاندا به‌رز نه‌کرینه‌وه، که یه‌کیکیان له‌بەر ناچارایی جیبه‌جیکردنی ئەرکی خواپه‌رستیایی دیاریی ده‌کرئ، نه‌کریتته به‌لگه‌ی چاکتر بوونی، چونکه ئە‌گەر خوا له‌سهری پئویست کردم کو‌یله‌یه‌ک ئازاد بکه‌م، یان نو‌یژیک به‌ کو‌مه‌ل بکه‌م، ئە‌وه وا داخواز ده‌کات که یه‌کیک ئازاد بکه‌م و نو‌یژ به‌ کو‌مه‌ل بکه‌م، به‌لام مه‌رج نیه‌ ئە‌و کاره‌ له‌ غه‌یری خو‌ی چاکتر بی‌ت، بگه‌ر به‌ هیچ شی‌وه‌یه‌ک چاکتر نیه‌.

به‌لکو‌ بو به‌ چاکتر دانانی کاریک، هه‌تمه‌ن ده‌بی سهرنج بدرئ، پاشان ئە‌گەر گریمان به‌ به‌لگه‌ی شهرعیی ده‌رکه‌وت که فلان کاره‌ چاکتره‌، نابج ر‌ه‌خه‌ له‌و که‌سه‌ش بگیری که ئە‌وه‌ی دیکه‌یان ده‌کات مادام دروسته‌، هه‌روه‌ها نابج له‌ سو‌نگه‌ی ئە‌وه‌وه‌ که چاکتر نیه‌، خه‌لکی لی‌ی بسله‌م‌یتریتته‌وه‌، دیسان نابج چاکیی چاکتره‌که‌یش له‌و ئە‌ندازه‌یه‌و ر‌ادده‌یه‌ که شه‌ریعه‌ت دیاریی کردوه‌، لی‌ی زیاد بکری چونکه‌، جاری وایه‌ به‌رزی و نزمییه‌که‌ شتیکی که‌مه‌.

به‌لام لی‌رده‌ا مه‌سه‌له‌یه‌کی گرنه‌گ هه‌یه‌ که له‌وه‌ی پێشه‌وه‌ په‌یدا ده‌بی‌ت، ئە‌ویش ئە‌وه‌یه‌ که له‌ کاتی یه‌کسان بوون، یان چاکتر بوونی باریکیان دا، کام لایه‌ بو‌ ئینسان باشت‌ره‌: ئایا هه‌ر له‌سەر جو‌ریکیان به‌رده‌وام بی‌ت، یاخود جاریک ئە‌م جو‌ریان و جاریکی دیکه‌ جو‌ره‌که‌ی دیکه‌یان بکات، وه‌ک چو‌ن پی‌غه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) کر‌دوویه‌تی؟!

هه‌روه‌ها وه‌ک له‌ فهرمووده‌ی پی‌غه‌مبه‌ردا (صلی الله علیه وسلم) ده‌بینری که فهرموویه‌تی: (إذا اجتهد الحاكم فأصاب فله أجران، وإذا اجتهد فأخطأ، فله أجر) رواه البخاري: ٦٩١٩، وینه‌ی ئە‌وه‌ش زۆرن.

هه ندیک کهس ههیه لهسه ر جوریکیان که هه لیبراردوه یان پیی چاکتره بهردهوام دهی و، پیی وایه که بهردهوام بوونی لهسه ر شهو جوره چاکتره، به لام زوربهی خه لکی، بهردهوام بوونه کهی هه ر نه ریتی کهو، بو دلراگرتنی دوست و نزیکانی و ره چاوکردنی شهو عاده تهی که هاوه لانی و هاوړپبازانی خوویان پیوه گرتوه پییه وه پابه نده، نه ک له بهر شهو پیی چاکتره.

به لام بیگومان هه لویستی راست و پهوا لیته دا شهو یه که بگوتی:

ته نجامدانی هه موو جوره کان، که مایه ی شوینکه وتنی پیغه مبه ره (صلی الله علیه وسلم) و بیگومان له ودها پابه ندیی به ریپازی پیغه مبه رو کومه لی مسولمانانه وه، زیندووکردنه وهی ری و شوینه کهی و، کوکردنه وهی دلی نوممهت و به هره مه ندبوون له تایبه تمه ندییه کانی هه ر کام لهو جوره خواپه رستیپانه ههیه، چاکتره، له بهردهوام بوون لهسه ر جوریکی تایبهت، که پیغه مبه ریش (صلی الله علیه وسلم) دهوامی لهسه ر نه کردوه، له بهر شهو هیانه:

یه کهم: شهیه شوینکه وتنی سوننهت و شه ریهت، چونکه مادام پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) جاریک شه مه ی کردیت و، جاریک شهو دیکه و، لهسه ر یه کیکیان دهوامی نه کردی، شهو بیگومان وه شهو کردن، بریتیه له کردنه سه ر مه شقی و شوینکه وتنی، واته: شهو بکری و، بهو شیویه بکری که شهو کردوویه تی، چونکه شهو کردوویه تی.

دووه م: شهو دهیته مایه ی کوکردنه وهی دلی ته ندامانی کومه ل و پیکه وه هوگر بوونیان و، لاچوونی زور جوره جیاوازیی و په رته وازیی

و شونکه وتنی ئاره زوو، ییگومان ئه وهش هم بهر ژه وندیه کی گه وروه، هم لابر دنی زیانیکی زله، که قورپان و سوننهت هانیان داوین، ئه و بهر ژه وندیه بیننه دی و، ئه و زیانه دوور بخهینه وه، خوی بهرز له و باره وه فرموویه تی:

۱- [وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا...] (آل عمران - ۱۰۳).

۲- ههروه ها فرموویه تی: [وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ] (آل عمران - ۱۰۵).

۳- ههروه ها فرموویه تی: [إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ] (الأنعام - ۱۵۹).

سێیه: به هوی ئه و په فتاره وه، شتی سوننهت و دروست له سنووری خوی ناچیته دهر که وه که فه رز ته ماشا بکری، چونکه بهردهوام بوون له سهه سوننهت، یان شتی دروست (جائز)، وه که فه رزی لی دهکات، بۆیه دهبینی زۆر له و که سانه ی که دهوام له سهه ئه و شته دروست و سوننه تانه دهکن، یه کیکیان ئه گهر بگوازیته وه بۆ جوړیکی دیکه، ههست به دلته نگیی و ناموویی دهکات، زیاتر له و دی که فه رز دهکان بچوینی، له سۆنگه ی ئه و خوپیوه گرته وه، که شتی په سه ندو دروستی له لا، وه که فه رز لی کردوه!!

چواره م: به م شیوازه که لک و بهر ژه وندیی هه ر کام له و جوړانه دهستگیر ده بی، چونکه هه ر کام له و جوړانه، تایبه تمه ندیه کی هه ر هه یه، ئه گهر که مییش بی، چ جای ئه گهر یه کسانیش بی له گه ل ته و دی

دیکه دا، پیشتیش باسمان کرد که جاری وا هه یه شتیکی به سهردا
هه لېږیراو (مرجوح) له چهند حالیکدا دهیته هه لېږیراو (راجع).

پینجه م: بهو رهنګه زور لهو باره گرانه و کوټ و زنجیرانه ی که شهیتان
به بی به لګه یه که له کتیبی خواو زانیاریه کی به جیماو، خستوونیه
سهر پشت و دهست و پی و گهردنی توهمه ته وه لاده چن، چونکه
به رده وام بوونی ټینسان له سهر کاریکی دروست (جائز) به جوړیک که
هه لېږیرای به سهر غهیری ته و کاره داو، وای لی بکات که هه رکه سینک
وهک وی بکات، خوشی بوئ و، ته وهی وا نه کات نه که ههر خوشی
نه وئ، بگره بیبوغزیټی، له بهر ته وهی وازی له وکاره هیناوه که ته و
دهیکات، پاشان ته وه بیته فهوتاندنی گه لیک هه ق و مافی برایه تی،
که ده بی بوی جیه جی بکات، له ټاکامی ته وه دا ته و جوړه بوچوونه
هه له و خواره دهیته کو لیک قورس و کوټ و پوهندی که دهست و
گهردنی دا، که ناهیل هندی که له و ته رکه ته نجام بدات که فهرمانی
پیکراوه، به لکو تووشی هندی که له و ناشه رعییانه شی دهکات که
قه دهغه کراون.

تنجا ته و ته ندازه یی که باسم کرد، زور پرویداوه، چونکه له
ته نجامی به رده وام بوون و هوگریی بهو حاله وه که باسمان کرد، پروا
پی بوون و خوشیستنی ناشه رعیی پهیدا ده بی، پاشان ته میس
سهرده کیشی بو مه دح و زهم و فهرمان پیکردن و قه دهغه کردنی به
ناهق، دوایش ټینسان په لکیش دهکات بو جوړیک له دوسایه تی و
دوژمنایه تی نارهوا، له ره گزی خو و خدی نه فامیټی، وهک خو و
خدی ته وس و خه زرهج له سهرده می نه فامیټییدا.

ننجا دواى تهو د سهرده کیشی بو به خشین و دستگرتنه ودهو، کابرا مالله که ی لهو پیناوه دا دبه خشی، وهك سوننه ت و فهرز، پیته ودهی که پروی کی شهرعیی هه بی، به پیچه وانه شه وده: تهو دی که شهرع فرمانی به به خشینى کردوه، له شیو دی فهرزو سوننه تدا، نایبه خشی، پاشان سهره نجام سهر ده کیشی بو جهنگ و کوشتار وهك له هه ندیک له سهرزه مینی روزه لاتدا پروی داوه^(۱).

دیاره سهرچاوه دی تهو حاله تهش بریتیه له به چاکتر دانان و بهرده وام بوون له سهر تهو دی که شهریه ت به چاکتری دانه ناوه، ننجا ته گهر پرواو قه ناعه ت هه بوون به چاکیی و په سهندی تهو شتهش، هوکاری هه لبراردنیشی نه بی، تهو ههر به ته نها له سونگی بهرده وامبوون له سهری، خاونه که دی دوو چاری ره فتاریکی نه هی لیکراو، یان به لای که موه به سهر دا هه لبریزراو (مفضول) دهیت، ناشکراشه که جوړاو جوړ بوونی حاله ته کانیش، له جوغزی شهرعداو، بهو جوړدی که پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) کردوویه تی، چاکترو ته واوره.

شه شه م: به هو ی بهردوام بوونه وده له سهر ته نها شیویه کیان، واز هیان له به شیک له شهریه ت پرووده دات و، تهو هه دبه تیه مایه ی له بیرچونه ودهو پشتگوی خستنی، هه تا وای لیدی که وهك شتیکی جیا له تاین دابری، به جوړیک که له دلی زور له خه لکی عه وامدا له بازنی شهریه ت دهردهاویشتري و، له دلی خه لکه تایه تیه که شدا کردوهو، زانیاریان له یه که ده ترازی، چونکه زانایه کان دلنیا که تهو جوړه

(۱) مبه ست تهو سهرزه مینه یه که نیستا ولاتانی وهك چین و پاکستان و ته فغانسان و نیړانی لی هه ن، که له م روزه گاره شدا تهو جوړه بیرکورتی و ده مارگیری و گرزییه، ههر هدیو بهرده وامه.

خواپه رستیانه به شیکن له ثابین، به لام پروونکردنه و دی تهو حه قیقه ته پشنگوئی دهخن، یان له ترسی خه لک یان به مه بهستی گورپینه و دی ثایه ته کانی خوا به نرخیکی کهم، له سهروکایه تی و سامان، وهک پیشه ی ته هلی کیتاب.

وهک چوون دیتوومانه که تهو که سه ی عاده تی به وده وده گرتوه که وشه کانی قامه ت به تاک تاک، یان به جووت جووت، بیستی، کاتیک: جوړه کانی دیکه ده بیستی، لییان ده سله میته وده، وهک ته وده که بانگیکی بیستی، بانگی مسولمانان نه بووی!! هه روه ها تهو که سه ی که عاده تی به دوعای قونووته وده گرتوه، پیش یان پاش رکوع.

دیاره وازلیه یانی به شیکی شه رعیش، ده بیته هو ی په یدا بوونی دوژمنایه تی و بوغزو غه رز له نیو ژوممه تدا، خوی به رز فهرموویه تی.

[وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرُكَ أَخَذْنَا مِنْهُمُ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ....] (المائدة - ۱۴).

وهک ده بینین خوی تاک و پاک رایگه یانده، که له سونگه ی له بیرچوونه و دی به شیک لهو ثابینه ی پیان راگه یه نرابوو، دوژمنایه تی و کینه و غه رز یان له نیو په یدا بوو، ثنا له کاتیکدا ئینسان سه رجهم جوړه کانی سوننه ت ره چاو بکات و هه موو شیوه شه رعیی و ره وایه کان به کار به یئی، جاریک ته میان و جاریک تهویان، ته وده ههم سوننه تی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) له پرووی زانیاری و کرده وده (علماً و عملاً) وه پاریزرا وده، ههم تهو زه ره رو زیانه مه ترسیی لیکرا وده، که

به هوئی گرتنی به شیکی و واز لی هیئانی به شیکییه وه سهر هه لده دات،
له بهین چووه.

هه وته م: له بهرئه وهی خوا فه رمانی به داد گهریی و چاکه کاریی کردوه،
داد گهریش ته ویه که تهو شتانه ی وهک یهک ده چن، یه کسانیان
له نیواندا بکری و، خوا سته می له سهر خوئی قه دهغه کردوه، له نیو
به نده کانی شیدا قه دهغه ی کردوه، ئنجا دیاره که گه وره ترین داد گهریی
داد گهریه له کاروباری ثایینی دا، چونکه هه رچه نده داد گهریی
له کاروباری دنیا شدا، وهک تو له ی خوین و میراتی مال و سامان،
پیوسته و پشت گوئی خستنی سته مه، به لام داد گهریی له کاروباری
ثاییندا، مه زتره، که بریتیه له داد گهریی له نیوان به رنامه کانیداو،
له نیوان شوینکه وتوانیدا.

۱۱۱

مادام به رنامه دانه ر(شارع) دوو کرده وه، یان ته نجام ده رانی دوو
کرده وه، یه کسان کرد بن، بیگومان به چاکتر دانانی یه کیکیان
سته میکی گه وره یه، هه روه ها ته گه ر یه کیکیانی په سه ندر کردی،
ته وه یه کسان کردیان سته مه، ئنجا بیگومان به چاکتر دانان، یان
وهک یهک ته ماشا کردنی شتان، به گویره ی هه واو تاره زوو و له سهر
بناغه ی گومانیش، له ره گه زی ثایینی کافران، چونکه تی کرای
شوینکه وتوانی ریچکه و تاقمه کان، هه رکامیکیان ثایین و ری بازی
خوئی له سهر بنچینه ی گومان، یان تاره زوو، یان قه ناعه ت^(۱) پی
بوون، یان لاسا بی کردنه وهی کویرانه، هه لده بری و هه ر ته مه شه هوئی

(۱) ده بی مه به ست: قه ناعه ت و پروا هیئان بیج، به بیج لی کو لینه وه ساغ کردنه وه،

پاھەندىيى ۋە دەمارگىرىيى كۆيۈرەنەن، بەھ ۋە پىچكەھ بىردۆزانەھۇ، زەم كىرەنەن بۇ غەيرى ئەھە كە خۇيان لەسەرىنى.

ئىنا مادام پىغەمبەرى خا (صلى الله عليه وسلم) ھەھۇ ۋە جۇرەنەھى بە دروست ۋە رەھە دانابىن، چ بە قسە چ بە كىرەھۇ، زۆرەش ھىچى بەسەر ھىچى دا پەسەنە كىرەھى، كەواتە: يەكسان كىرەنەن دادگەرىيەھ، بە چاكترە دانانى ھەندىكى سەمە، ۋەك گەلەك جارەن چەند دەستە ۋە كۆمەلەك ئە ئۆمەت، دەكەنە كىشەھ ۋە مەھە دەربارەھى چەند خاۋاپەرستىيەك، كە بەزىي ۋە نىمىيان لە نىۋاندا نىيە، بەكۆيەكسان، يان ئاستەكەنەن لەيەكەھە نىيەك، كەچى يەكەك دەبىنى دەپرسى:

۱۱۲

كامىان چاكترە: ئەم يان ئەھ؟! بەلام بىگومان ئەھە پىسارىكى ھەلەيە، چۈنكە مادام ئەسلى بەزىي ۋە نىمىي ۋە چاك ۋە چاكترەكەنەن، ئىسپات نەھۇبىي، دىارىيەكەنەن يەكەكەنەن بە باشتر، شىتىكى بىجىيە! پىيىستە لەھە ۋە كەلەدا بگوتى: ئەم دىۋانە ۋەك يەكەن، يان چاك ۋە چاكترە، ئىنا ئەگەر چاك ۋە چاكترەشەن، ئايا بە مەتەقىي، يان پىيىستىي بە رەۋەنەكەنەھەيە، بە جۆرەك كە ئەمىيان لە كاتىكەدا چاكترەھ، ئەھيان لە كاتىكى دىكەدا؟!

ئىنا ئە كاتىكەدا ئەھ جۆرە پىسارىيە دەكەي، دەبىنى زۆرەي ۋەلامەكان ھەلەقۇلاۋى ئارەزۇ ۋە گومانى ھەلەھە درۆن، گەۋرەتەن ھۆكارى ئەھەش - ۋەك پىشتىرەش چەندجار جەختەن لەسەر كىرەھ - عادەت گرتەن ۋە بەرەھەم بۇنە لەسەر شىتىك، كە رەھە نىيە دەھامى لەسەر بىكى^(۱).

(۱) پروانە (مجموع الفتاوى) ج ۲۴، ص (۲۴۲-۲۵۲).

ئیستاش مسولمانانی به پړزو خوشه ویست! با سهرنج بدهین:

تایا نه گهر بیت و نهو چوار ناگاداریه گه ورده، نهو چوار بنچینه گرنکه، ره چاو بکهین و به گوړدی نهو چوار دهستوره بهرزه رهفتار بکهین، وهک له سهرتای تمه باسه وه گوتمان، کوټایی بهو همموو مش و مړو شهړه دهنوکه بیجیانه ناهینین، که مایه ی سهرتیشهو ناکوکی و کات به فیرؤ چوونیکي زورن؟!

بو وهلامی نهو پرسیاره، ههر نهو ونده به پیوست ددزانم، که ددقی نهو چوار ناگاداری و بنچینهو دهستوره گرنک و مهزنه، بخه موه بهر چاو:

یه کهم: یه کپیزی و برایه تی و ته بایی، یه کیکه له نه سل و بنچینه ههره گه وره کانی ئیسلام و، ههر قسه و هه لوښتیک، بپته مایه ی مه حکم بوون و پته و بوونی نه گهر فهریز نه بی، سوننه ته و، به پیچه وانه وهش: ههر شتیک هوکاری لاوازی و که لین ټیکردنی بیت، نه گهر حه رامیش نه بی، ناپه سهند (مکروه) ه.

دووه م: سهرجه م یان زوربه ی نهو مش و مړو ټیکگیرانانه ی، که له بواری خوا په رستیه کاند اړووده دن، له جوغزی سوننه ت، یان سوننه تر، یان نهو په ری سوننه ت و ناپه سهند، ناچنه ده ری و، ناگه نه نیو بازنه ی فهرزو حه پام، که واته که سانیک له سهر نه و جوړه بابته تانه کیشه و دم به دمه ده که ن، که وهک پیویست شاره زای ئاین نین و، ههر له ناستی خه لکی عه وام دان.

سییه م: زوربه ی خوا په رستیه کان به شیوه و چوئیه تی جیاجیا ده کرین و، هه مووشیان ههر له بازنه ی سوننه تی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) دان،

ئنجا یان وهك و یه كسانن، یان بۆ حاله ته جوړاو جوړه كانن، دیاره هیچ كه سیكیش مافی نه وهی نیه: ریپازی پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) له جوغزی ته سکی تیگه یشتن و بۆچوونه کانی خویدا کورت هه لیبی و، ئایینی خواو ریپازی پیغه مبه ره که ی له خه لکی ته سك و گچکه بکاته وه.

چوارهم: مادام نهو خواپه رستیانه ی له بازنه ی سوننه تده به شیوه ی جوړاو جوړ نه جام ده درین، هه موویان دروست و په واین، ئنجا چ له خپرو پاداشدا یه كسان بن، چ جیاواز بن و به رزی و نرمی (تفاضل) یان له نیواندا هه بی و، چ بابای خواپه رست (عابد) سهرپشك بی له هه لباردن جوریکیانداو، چ جیاوازییه که یان بۆ حاله ته جیا جیاکان بی، مادام وای: سوننه ت و په سهند وایه که هه ر جاره به جوړیکیان په فتار بکری و، له سهر جوړیکیان دهوام نه کری و، له یه ك کاتدا دوو جوړ، یان زیاتریان کۆ نه کاته وه.

ئیدی به هیوای نهوه که هه موومان وهك پیویست له م ناگاداریی و بنچینه گه ورهو گرنگانه حالی بین و، به شیوه یه کی راست و دروستیش په فتاریان پی بکهین، که نه گهر واین و وابکهین، بیگومان زور چاك ده تانین له سایه ی هه لئس و کهوت و په فتاری شه رعییانه و ژیرانه، له گه ل نهو جوړه مه سه لانه دا، کو تایی به گه لیک شه په قسه و مشت و مرو تیکگیرانی بیجی و زیان به خش بینین، که کات و په نجیکی زورمان بیهووه به فیرو ددهن و، له گه لیک نه رکی گه ورهو گرنگ بیئاگامان دهکن و، له چاره سه رکردنی زور کی شه و گیروگرفتی پیویست که په کمان له سهر چاره سه ریان که وتوه، لامان ددهن و دوامان دهخن و په کمان دهخن و، سه ربارش بیانوو و پاساوی ناهه ق دهخنه به ردهستی دلنه خوش و ناحهزان، که توانج و پلار له ئیسلام بگرن

و ځویان دووره پهریز بګرن و، لایه نیک که له راستیدا نوخته ی هیږو
برستی نیسلامه - که مهودادانه به هه بونی جیاوازی بیرو را له
بابه ته کاند - به ځوی خراپ تیګه یشتن و په فتاری ناشیانه وه، و
پیشان ددري که عه وړت و عیب و عارو ناته واوییه و، بهو شیوه یه
ئو جوړه که سانه، دهنه موحامیه کی دواړوی کیسه یه کی هق و
رډوا!!.

لیره ش دا کوتایی به م کتبی یازدهیه می مهوسووعه ی: (به ره و
باشتر تیګه یشتن و پیګه یشتن) دینن.

له نوره کومه پاته نه کليکلین
"Say no touch on social media"
نن مالم پر موالو انزال اډینمالي

علي بابیر AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net
English - عربي - گوردی

علي بابیر AliBapir

علي بابیر AliBapir

علي بابیر AliBapir

نیوهرۆک

- پیشه کی و پښخوښکردن..... ۹.
- به شی یه کهم : ده (۱۰) بنه ما، وهك بناغه ی پیکه وه جوښدانی مسولمانان
- و، هاوکاری پیکه وه کردنیان..... ۱۳.
- به رای..... ۱۵.
- پایه گرنګه کانی: ته بایی و یه کپیزی و هاوکاری: ته وژم و لایه نه
- تیسلامیه کانیش ته مانه ن:..... ۲۲.
- ۱- قوول و فراوان تیگه یشتن، له تیسلامی بهرجه سته له قورټان و سونه تدا:..... ۲۳.
- ۲- دل و دهر وون ساغ و سه لامهت بوون:..... ۳۱.
- سییه م: خو بزار کردن له سیفه ته خراپه کان (التخلية من الرذائل):..... ۳۲.
- چواره م: خو پازاندنه وه به سیفه ته په سنده کان (التحلية بالفضائل):..... ۳۴.
- پینجه م: عیب و کهم و کوری خو دیتن و، دانپیدا هپنان به چاکه و فه زلی
- ته وانی دیکه:..... ۳۵.
- شه شه م: گونجاوی و کرانه وه و ئه ریښی بوون:..... ۳۷.
- حه وته م: له بیانو نه گه ران و، پاساو بو یه کدی هیانه وه:..... ۳۹.
- هه شته م: پرووگه شی:..... ۴۱.
- نویه م: زمان شیرینی (طیب الکلام):..... ۴۳.
- ده یه م: خو پاراستن له زمان به خراپه گه ران:..... ۴۴.
- به شی دووهم: چوار ناگاداری له باره ی هه لسوکه وتی راسته وه، له گه ل
- پرسه خیلافییه کان دا..... ۴۷.
- به رچاو پرونییه کی پیویست..... ۴۹.
- روونکردنه وه ی چه مک و چوارچپوه ی..... ۵۷.

- چوار ټاګاداریه که ی ټه به شه ٥٧
- باسی یه که م: بنچینه و ټاګاداری یه که م ٦١
- باسی دووهم: بنچینه و ټاګاداری دووهم ٧١
- باسی سیهم: بنچینه و ټاګاداری سیهم ٧٩
- باسی چوارهم: بنچینه و ټاګاداری چوارهم ٩٣

The banner features a central portrait of a man in a military-style uniform. Above the portrait, text in Pashto and English mentions 'AliBapir' and 'www.alibapir.net'. Below the portrait, the website URL 'www.alibapir.net' is repeated in English, Pashto, and Urdu. The banner is flanked by social media icons for Facebook and YouTube, with the text 'علي بابير / AliBapir'. At the bottom, there are QR codes for Google Play and the App Store, and icons for Telegram, WhatsApp, and a phone number. The entire banner is framed by a blue and red border with decorative elements.

بنچينہ گرنگرانی تہابی و بہ کپریزی سولمانان

ئەگەر خەڵکی دیکە - نامسولمانان - بە هاندەری بەرژەوێندییە
دنایاییەکانیان هەڵدەدەن: پێکەوێ تەباو یەکریزو هاوکارین،
ئێمە مسولمان پێش پالەنەری بەرژەوێندییە دنایاییەکانمان،
بە هاندەری ئێمانیی و مەعنەویی و دواڕۆژی و، لەسەر ووی
هەمووشیەو رازیکردنی خوا "سبحانە و تعالی"، بەرەو لای
یەکدی پەلکێش دەبین و، لەبەر خواو پاداشتو پەزامەندییەکی،
یەکدییمان خۆش دەوێ و، بۆ یەکدی دڵسۆز و بە پەرۆش و،
بەجۆش و خروشین.

ئەوێ گۆتمان، بەس ئەوێ خاڵەتی ئاسایی و سروشتیی و
چاوەروانگراوە لیمان، ئەگەر چ بەر لە ئیسلام تێگەشتین و تێیدا
پێگەشتین.

ئێجا ئێمە لەم کتێبەدا، هەولمان داوە ئەو بنچینە گرنگانە بخەینە
ڕوو، کە بۆ: تەبابی و یەکریزی مسولمانان و، پاشان: یەکدەنگ
و پەنگ و سەنگ بوونیان، پێویست.

www.alibapir.net

/alibapir1

/alibapir

نوسینگە تەفسیر

بۆ بلاوکردنەوە

هەولێر - شەقامی ٣٠ مەتری تەنیشیت مئارە چۆلی

f t g+ y i /TafseerOffice

+964 750 818 08 66

www.al-tafseer.com

tafseeroffice@yahoo.com

www.alibapir.com